Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הייגט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 1 | Łódź, Czwartek, 1 stycznia 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג י״ב טבת תרצ״א | № 1

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ווענידזעלאס לייקענט די קלאנגען

וועגען אנטיסאוויעטישען אפמאך

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאָניש) דער גריכישער פרעמיער ווענידזעלאָס האָט היינט געמאַכט אַן אינטערוויו פאַר די פרעסע פאַרשטייהער. ער האָט קודם כל געדאַנקט פאַר דער גוטער אויפנאַהמע, דאַן האָט ער אָפּגעלייקענט אַלע קלאַנגען, אַז זיין בעזוך זאָל שטעהן אין צוזאַמענהאַנג מיט אַן אַנטיסאָוויעטישען אַפּמאַך. ווענידזעלאָס האָט אָנגעוויזען אַז גריכענלאַנד לעבט גוט מיט די סאָוויעטען, וואָס שייך די רעוויזיע פון די טראַקטאַטען, האָט דער גריכישער פרעמיער אָנגעוויזען, אַז הײַנט די אָפּמאַכען זענען נישט קיין אידעאַלע און איצט זיינען געוואָרען אַפילו צו רעדען וועגען רעוויזיע.

פאמיליע פון לארד מעלטשעט בעקומט קאנדאלענץ-דעפעשען

לאָנדאָן, 31 (יט״א טעלעגראַפיש). די פאַמיליע פון פערשטאָרבענעם לאָרד מעלטשעט האָט בעקומען קאָנדאָלענץ־דעפּעשען פון אָנגעזעהענע פערזענליכקייטען אין אַמעריקא, פון פעליקס וואַרבורג, צירוס אַדלער, הענרי מאָרגענטוי, סאַמועל אונטערמייער א. אַנד.

א בייטע „אגודה" צווישען יודען און דער רעגירונג?

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַ וואַרשאָווער נאַכמיטאָג־צייטונג האָט געבראַכט געמאָלדען, אַז ס'איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון 30 יודישע כלל־טוערס וועגען אַ נייער „אגודה" מיט דער רעגירונג. די רעגירונג זאָל איצט פראַקטיצירען אַ גאַנצע רייהע געזעץ־פּראָיעקטען לטובת די יודען.

ווי מיר דערוויסען זיך איז די געשיכטע נישט אמת. זי נעהמט זיך דערפון, וואָס אויף פּשעצ־כאַדניאַ 5 איז זונטאָג פאָרגעקומען אַ זיצונג פון „צענטראַ", „יעס", „אָרט" און „טאָז". אויף דער דאָזיגער זיצונג האָט פּראָפּ. שאָר געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט שטאַרק געלויבט די רעגירונג.

דעפ ליבערמאן וועט זיך נישט שמדען

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאָניש) אַ וואַרשאָווער צייטונג האָט היינט געבראַכט אַ ידיעה, אַז דעפּ. ליבערמאַן געהט זיך שמדען, דעפּ. ליבערמאַן האָט דעריבער מיט דער נאַכט קאַטעגאָריש די דאָזיגע ידיעה אָפּגעלייקענט.

קאנפיסקאציע פון „נייעם פאלקסבלאט"

דער נעכטיגער נומער „נייער פאָלקסבלאַט" איז קאָנפיסקירט געוואָרען פאַר אַן אַרטיקעל א. ג. „דאָס טראַגישסטע אַרטיקעל אין דער געשיכטע, וועגען דער פּאַציפיקאַציע פון מזרח־גאַליציען".

צוגעמשפט באדעי פאר יודישע קאלאניסטען

ירושלים, 31 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) דאָס לאַנד־געריכט האָט אין פּראָצעס וועגען באַדעי און „אינפּיאַ" אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען עס ווערען אָפּגעוואָרפען די טענות פון די אַראַבער און עס ווערט אַנערקענט דער באָדען פאַר די יודישע קאָלאָניסטען.

פארטוגעזישע רעגירונג שוין ערטיילט די קאנצעסיע אויף צו קאלאניזירען אנגאלא

2 פוילישע קאפיטאליסטען-גרופעס פיהרען איצט אונטערהאנדלונגען מיט די קאנצעסיאנערען

ליסאַבאָן, 31 (טעלעגראַפיש דורך יט״א). אויף אַ טעלעגראַפישער אַנפראַגע פון יט״א, האָט אינזש. שמואל שוואַרץ געענטפערט, אַז די קלאַנגען ווענען דעם, אַז די פוילישע רעגירונג אונטערהאַנדעלט וועגען אָפּקויפען די פּאָרטוגעזישע קאָלאָניע אַנגאָלאַ זענען נישט ריכטיג.

די פּאָרטוגעזישע רעגירונג לייקענט אויך די דאָזיגע קלאַנגען אָפּ.

* * *

מיר דערהאַלטען פון אונזער קאָרעספּאָנדענט אין ליסאַבאָן אַ בריף, אין וועלכען אַלע אונזערע בעהויפּטונגען ווערען בעשטעטיגט.

ליסאַבאָן. די פּאָרטוגעזישע רעגירונג האָט מיט אַ צייט צוריק ערטיילט אַ קאָנצעסיע אויף צו קאָלאָניזירען אַנגאָלאַ אַ פּריוואַטער פּאָרטוגעזישער געזעלשאַפט, וואָס בראש פון איהר שטעהען בעקאַנטע פּאָרטוגעזישע מלוכה־מענער. צוויי פּוילישע קאַפּיטאַליסטען־גרופּעס פיהרען איצט אונטערהאַנדלונגען מיט דער קאָנצעסיע־געזעלשאַפט, בראש פון דער ערשטער פּוילישער גרופּע שטעהט דער בעקאַנטער פּוילישער מלוכה־מאַן, גראַף אַדאַם טאַרנאָווסקי, וועלכער איז אין די צייטען פון דער עסטרייכישער אָקופּאַציע געווען עסטרייכישער געזאַנדטער אין אַמעריקא.

בראש פון דער צווייטער פּוילישער גרופּע שטעהט דער פיהרער פון דער ים־ און טייך־ליגע, דער בעקאַנטער גענעראַל דרעשער. ס'איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז די ביידע גרופּען וועלען זיך פעראייניגען, און וועלען צוזאַמען איינהייטליך פיהרען זייערע אונטערהאַנדלונגען מיט דער פּאָרטוגעזישער קאָנצעסיע־גרופּע. מיט דעם ענין אינטערעסירט זיך אויך שטאַרק דער זוהן פון מלוכה־פּרעזידענט, ד״ר מיכאל מאָשציצקי, וועלכער האָט אַן אַמט פון מיניסטעריאַל־ראַט אין אויסערן־מיניסטעריום.

די פּוילישע גרופּען ווילען זיך פעראייניגען מיט דער שוין עקזיסטירענדער פּאָרטוגעזישער גרופּע, וואָס האָט די קאָנצעסיע שוין בעקומען, די דאָזיגע קאָנצעסיע פערשפּרייטען אויך אויף די פּוילישע מיטבעטייליגטע. די גרופּע פון גענעראַל דרעשער האָט שוין אין אַנגאָלאַ איהרע פּיאָנערען אין אַ צאָהל פון עטליכע צעהנדליג פאַמיליעס. פּוילישע אויסוואַנדערער, וועלכע האָבען שוין דאָרט פערלעגט אַ פאַבריק פון „פּוסטאַקעס", וואָס ווערען געברויכט אויף צו בויען הייזער. די פאַבריק עקזיסטירט שוין זייט אַ האַלב יאָהר און ענטוויקעלט זיך גוט. דער גרינדונגס־קאַפּיטאַל פון דער פּוילישער געזעלשאַפט איז 2 מיליאָן דאָלאַר. סי־ זענען שוין איינגעפלאַסטן [illegible] ז״ל. די רעשט זאָלען די בעטייליגטע שאַ[illegible]רצעלירען זייערע גיטער און פערקויפען [illegible] „באַנק ראָלני". אַרויסלאָזען אָבליגאַציע[illegible] זאָלען נאָך [illegible]טירט ווערען אויף אויסלע[illegible]רועס, פון עווענטועלער מלוכה־הילף א. [illegible]

די קאָנצעסיע־געזעלשאַפט [illegible] אין איהר רשות באַדעי, וואָס איז שוין [illegible]ום בעאַ־בייטען, ליגט נישט ווייט פון [illegible]שהן, איז בעוואַסערט דער קלימאַט דאָרט [illegible] אישער און איז זעהר גינסטיג פ[illegible] די נייע שטאָט רולאַמדא אין דע[illegible] פון דעם שטח, וואָס ווערט איינגענומען דור[illegible] ענטוויקעלט זיך זעהר שנעל און ה[illegible] וואַקסען קענען אויפנעהמען אויך אַ [illegible]חרים, האַנדווערקער א. אַז. וו.

יודישע געזעלשאַפטען האָבען [illegible] איצט מיט דעם ענין נישט פעראינטע[illegible] אָבער אַ פליכט פון יק״א און אפשר [illegible] „דזשאָינט" מיט דעם ענין זיך פעראינ[illegible] און דער פראַגע ווידמען ד ינויטיגע אויפ[illegible]קייט.

—:O:—

אונזער פריינד

ארון עפשטיין

און זיין פאמיליע

אַ האַרציגען מזל־טוב צו די תנאים פון זיין טאָכטער

פ״ל. רוזשקא מיט ה׳ פעדער

פאַמיליע שוואַרצבערג.

מאשין=מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפעל און סובאַרקעס לויט קאָשערסטער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אינזער גוט־בעקאַנטע און פרישע געבעקען פון אונזער איבעראַל בּעוואוסטער צוקערביע

נ. ווינבערג

38 פּעטריקאווער 38

טעל 143-82

הוי נפלה עטרת ראשנו!

האשה הצנועה והחשובה ומפרכות במעשים טובים ומיוחסת גדולה

נ. ע. חי׳ רבקה

אשת ר׳ נתן נטע נ״י

באהאריער

(מביתה איילענבערג)

נכדת הגאון בעל הרוקח ז״ל בת ר׳ מלך שוחט

ההלוי׳ תהי׳ היום ביום ה׳, פ׳ ויחי, בשעה 12 בצהרים מבית האבל רחוב פאמארסקא 8.

513

משפחתה המתאבלת.

ביילייד.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער

פאמיליע צוקער

צוליב׳ן טויט פון זייער ברודער און שוואָגער

נ. ע.

יונה גארפינקעל

מיר טרייסטען אייך מיט די טראַדיציאָנעלע ווערטער:

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים!

דאס פערסאָנאַל,

דער מייסטער און די אַרבייטער

פון דער פירמע י. צוקער.

ציונ. קאנגרעס ווערט נישט אפגעלעגט

דער קאנגרעס וועט פארקומען אין קארלסבאד אין דער בעשטימטער צייט

דאס קאנגרעס־ביורא לייקענט אפ די ידיעה, די קאנגרעס - ביורא לייקענט אפ די ידיעה, אז דער ציוניסטישער קאנגרעס ווערט אפגעלעגט.

רומענישע ציוניסטען געגען פראפ. ווייצמאן

בוקארעשט, 31 (יט"א טעלעגראפיש). דא האט זיך געשלאסען די ציוניסטישע קאנפערענץ אין רומעניען.

די לייטונג האבען איבערגענומען די ראדיקאלע ציוניסטען, און די דעלעגאטען צום ציוניסטישען קאנגרעס, זיינען בעפולמעכטיגט געווארען צו שטימען געגען פראפ. ווייצמאן.

ענגלישע ציוניסטען פאדערען

איבערצורייסען די אונטערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג צוליב'ן „ווייס־בוך"

לאנדאן, 31 (יט"א טעלעגראפיש) דא האט זיך געשלאסען די קאנפערענץ פון די ענגלישע ציוניסטען.

אלס פרעזעס פון דער ענגלישער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז אויפ'ן אָרט פון פערשטארבענעם לארד מעלטשעט, געוועהלט געווארען ד"ר אידער.

אין די רעזאלוציעס ווערט געפאדערט דאס „ווייס בוך" איז עס ווערט געפאדערט איבערצורייסען די אונטערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג, אויב זי וועט נישט צוריקציהען דאס „ווייס־בוך"

צוזאמענפאהר פון בריסקער ארעסטאנטען

הויבט זיך אן ד. 15 יאנואר

ווארשא, 31 (טעלעפאניש) דעם 15 יאנואר קומט פאר א צוזאמענפאהר פון אלע בריסקער ארעסטאנטען, אין דער בעראטונג וועלען אויך אנטיילנעמען די אדוואקאטען פון די אנגעקלאגטע סיוועט ארומרעדען וועגען די פראגע וועגען דער פארטיידיגער פערטיידיגונגס־אקציע.

ווי מ'שמועסט וועלען אלע געוו. בריסקער ארעסטאנטען צוריקשיקען אלע זייערע ארדענס וואס זיי בעזיצען.

* * *

ווי מען שמועסט זאל די גרופע „פישעלעס" אין ב. ב.־קל"ב. וואס בעשטעהט פון 30 דעפוטאטען ארויסטרעטען מיט א דעקלאראציע וועגען בריסק.

בעפרייט דעם לעצטן בריסקער ארעסטאנט

דעם געוו. דעפוטאט סאוויצקי

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון א בזער קארעספאנדענט) היינט האט דער אויספארשונגס ריכטער א ווייטערגעגעבען א פעראָרדנונג צו בעפרייען פון טורמע דעם לעצטען בריסקער ארעסטאנט דעם געוו. דעפוטאט סאוויצקי. די פעראָרדנונג איז אויסגעפיהרט געווארען נאכדעם, ווי ס'איז דעפאָנירט געווארען 5000 זלאטים קויציע.

א נייע עמיסיע פון דער „דאלארובקע"

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דאס פינאנץ־מיניסטעריום מעלדעט אפיציעל, אז פון 1־טען פעברואר וועט ארויסגעגעבען ווערען א נייע עמיסיע פון דער „דאלארובקע", אויף 7 מיט א האלב מיליאָן דאלאר. יעדער „דאלארובקע" וועט קאסטען 5 דאלאר. די געווינסען וועלען בעטרעפען 300 טויזענד דאלאר א יאהר. דאס גרעסטע געווינס וועט בעטרעפען 40 טויזענד דאלאר.

ערב א שטרייק אין דער ענגלישער קוילען־אינדוסטריע

די לאגע איז זעהר ערנסט

לאנדאן, 31 (יט"א) די לאגע אין דער דרום וועלסער קוילען־אינדוסטריע ווערט דורך דער לאנדאנער מארגען־פרעסע בעטראכט פאר זעהר ערנסט. מ'רעכנט זיך דערמיט, אז שוין מארגען זאל אויסברעכען דער שטרייק. די לאגע קען נאר געראטעוועט ווערען דורך אן אינטערווענץ פון דער רעגירונג.

דער פיהרער פון די בערג־ארבייטער קוק האט ערקלערט, אז ער וועט צונויפרופען א קאנגרעס פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, וועלכע וועלען אין פאל פון א שטרייק אין דער קוילען־אינדוסטריע, ערקלערען א אלגעמיינעם שטרייק.

מיליאנען פיש אומגעקומען

בעת א ציטערניש אויפ'ן שטילן אקעאן

לאנדאן, 31 (יט"א) בעת א ים־ציטערניש אין שטילען אקעאן נעבען דעם ברעג אין טשילי זיינען אומגעקומען מיליאנען פיש. די בעפעלקערונג פון טשילי לעבט אין גרויס שרעק, ווייל דאס מאדנע געוויש איז דער אנזאג פון א נייעם אומגליק. די ערשטע לייכטע ערד־ציטערניש האט מען שוין געפיהלט אין וואלפאראיזא און אין אנדערע ערטער. גרויסע גרינע כוואליעס פערשווענקען דעם ברעג, ס'איז פערבאטען געווארען זיך צו באדען אין טייך.

בריאן קאנפערירט מיט דעם דייטשען און פוילישן פערטרעטער

וועגען די דייטשע אנקלאגעס געגען פוילען

פאריז, 31 (אי"ע) דער פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער בריאן האט אפגעהאלטען א לאנגע קאנפערענץ מיט'ן פוילישן אמבאסאדאר כ"אפאווסקי. אויף דער קאנפערענץ איז ארומגערעדט געווארען די לאגע, וועלכע האט זיך געשאפען אין פ'ן געביט פון דער פעלקער ליגע אין צוזאמענהאנג מיט די דייטשע אנקלאגעס.

פאריז, 31 (טו) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז דער דייטשער באטשאפטער אין פאריז פאן העש האט אפגעהאלטען א לאנגע קאנפערענץ מיט דעם פראנצויזישען אויסערן מיניסטער בריאן.

אויף דער קאנפערענץ איז ארומגערעדט געווארען די דייטשע אנקלאגע געגען פוילען אין דער פראגע פון די מינדערהייטען אין אויבער־שלעזיען. ווי ס'איז צו זעהן, וועט פוילען בעשיצט אין דעם פאל די אינטערעסען פון פראנקרייך, וועלכע גלויבט נישט אין די פאקטען וואס זיינען אנגעגעבען אין דער אנקלאגע. פון דער דייטשער זייט זוכט מען איצט מיטלען ווי אזוי אויסצומיידען א דורכפאל פון דער דייטשער אקציע אין גענף.

—|||—

אפגעהאקט דעם קאפ פון א רעפארמאטארישען לעהרער

ביים יובעל פון פאנאטישען המון

וויען, 31 (ספ. טעל.) פון סטאמבול מעלדעט מען, אז די אפיציעלע אויספארשונג וועגען דער רעליגיעזע רעוואלוציע פון די דערווישען אין מענעמען ארויסגעוויזען, אז דער גרעסטער טייל פון דער בעפעלקערונג האט אונטערשטיצט די דערווישען.

דאס ערמארדען דעם רעפארמאטארישען לעהרער קובליי איז פארגעקומען, לויט דער איבערציאסיוו פון די דערווישען, אויפ'ן פלאץ פאר'ן רעגירונגס־בנין אין דער אנוועזענהייט פון 1500 מאן, וועלכע האבען געפאטשט אין די הענד, בעת דער שייך מאכמעד האט אפגעהאקט דעם קאפ פון דעם לעבעדיגען לעהרער.

דער קאמענדאנט פון דער זשאנדארמעריע, האט זיך צו דער דאזיגער סצענע צוגעקוקט פון מעסטער. ער האט אבער נישט ערלויבט זיין מיליטער ארויסצוטרעטען געגען דעם המון. דער קאמענדאנט איז ארעסטירט געווארען. אייבער פון די זשאנדארמעריע - אפיצירען, האט נישט קוקענדיג אויפ'ן פערבאט פון קאמענדאנט געהייסען בעשיסען דעם פאנאטישען המון און דאן האט זיך ערשט איינגעגעבען צוריקצושטעלען די ארדנונג.

די לעהרער און יוגענד־ארגאניזאציעס האבען ארויסגעשטעלט א פאדערונג, אז די שטאט מענעמען זאל פון איצט אן טראגען דעם נאמען פון לעהרער קובליי.

קאנסטאנטינאפאל, 31 (יט) אין אנגארא איז נעכטען בעשלאסען געווארען איינצופיהרען בעלאגערונגס־צושטאנד אין דער פראווינץ סמירנא, וואו מ'הערט נישט אויף די שטארקע רעליגיעזע אגיטאציע.

לאנגיעריגער געריכטס־סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער־ענינים.
שנעלער אויסקויף פון פאטענטן און רעגיסט אציע־קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

די בעוואוסטע מעכאנישע שלאסעריי
J. REDER
קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכאדניא)
נעהמט אן אלערליי שלאסער־ארבייטען, ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען געגען דויערהאפטע גאראנטיע און צו מעסיגע פרייזען.
בעמערקונג: פאר האנדווערקער — ראבאט.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נימט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151 78
צוריקגעקעהרט
הויט און וענערישע קראנקה.
רענטגען און ליכט־קוראציעס.
נעמט אן פון 4—7 אווענד

גרויסער נייאהר הומאריסטישער פראגראם!
היינט פרעמיערע!
פראכט פון געפאהר
אין קלאנג מי סטער־ווערק א.ג.
Harold Lloyd
פרעכטיגסטע קאמעדיע פון קעניג פון המאר
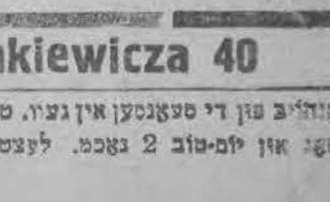
פאפולער. פרייזען פון די פלעצער! :—: אנהייב אין די געוו. טעג 4 א זייגער נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום־טוב 2 א זייגער בייטאג.

היינט און פאלג. טעג! ◆ גרויסער שלאגער־פראגראם א.ג. ◆ היינט און פאלג. טעג!
„גן־עדן פון פערליבטע"
JAMES HALL און דער ליבלינג — פון פובליקום VILMA BANKY
לויט דער ערצעלונג „נזיר ווי אין הימעל" אין די הויפטראלען: די רייצענדע
Norma Talmadge אין דער הויפטראלע „די פריוי" נעכסטער פראגראם: :—: אויפ'ן ערשטען סעאנס פרייזען פון אלע פלעצער צו 60 גר. :—:

Kino-Teatr
Spółdzielnia
40 Sienkiewicza 40
אנהייב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום־טוב 2 נאכמ. לעצטער סעאנס 10 אווענד.

לאדז. 1 יאנואר 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 1 יאנואר 1931

א יאהר איז פאריבער

ווידער איז אַ יאָהר אַוועק, דאָס צוועלפסטע נאָכ'ן שלום פון וועלט־קריג, וואָס זיין שאָטען און שטעמפּעל הענגען ביז צום היינטיגען טאָג איבער דער וועלט און לאָזען נישט קומען צו קיין גלייכ־געוויכט אויף קיין שום געביט פון מענשליכען ווירקען. נאָך אַלץ איז פאַר די לענדער און פעלקער נישט געקומען דער טאָג, ווען זיי זאָלען קאָנען פריי אָפּאָטעמען. נאָך אַלץ איז נישטאָ די זיכער־קייט, אַז ס'איז ענדליך געפונען געוואָרען אַ פעס־טער באָדען אונטער די פיס. פעסימיסטען זאָגען אַלץ העכער און זיכערער אָן נייע גרויזאַמע קאָנ־פליקטען און צוזאַמענשטויסען, ביי אָפּטימיסטען ווערט שוואַכער דער ווילען צו קעמפען פאַר בעס־סערע טעג, און דער דורכשניטליכער בירגער, וועל־כער האָט אויסגעטראָגען אויף זיינע פלייצעס די בלוטיגע פערגאַנגענהייט און טראָגט איצט די שווע־רע געגענוואַרט, הויבט אָן צו האַלוצינירען מיט דעם געשפּענסט פון אַ נייעם קריג.

און דאָס איז פערשטענדליך: דער קריזיס איז נישט גאָר נישט שוואַכער געוואָרען, נאָר ער האָט זיך פערשטאַרקט; דאָס, וואָס האָט זיך אויסגעוויזען צו זיין אַ צופעליגקייט, דראָהט צו ווערען אַ לאַנ־גע און דויערהאַפטיגע ערשיינונג; בעזיגען די אַרבייטסלאָזיגקייט איז נישט געלונגען, זי וואַקסט און ברייטערט זיך אויס, אַריינציהענדיג אַלץ מעהר לענדער און אַלץ מעהר מיליאָנען מענשען אין איהרע נויט־צוואַנגען.

נישט אויסגעלייטערט, נאָר נאָך מעהר פער־כמאַרעט איז געוואָרען דער פאָליטישער האָריזאָנט, פעלקער האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען אין ווידער־שפּרוכען, וועלכע זיי זענען נישט אימשטאַנד נישט צו בעזייטיגען, נישט צו לעזען.

או און דער זעלבער צייט אַנערקענען אַלע, פון די ערשטע און פעראַנטוואָרטליכע פערזענליכ־קייטען פון נאַציאָנאַלען און אינטער־נאַציאָנאַלען לעבען, ביז צום איינפאַכען דורכשניטליכען ביר־גער, אַז דער אויסוועג צו אַ נייער און בעסערער צוקונפט ליגט נאָר אין קאָנסאָלידירונג, אין געמיינ־זאַמע, סאָלידאַרישע אָנשטרענגונגען צו שאַפען רוה און פרידען פאַר אַרבייט און שאַפונג.

מעגליך, אַז קיינמאָל האָט זיך די שטרעבונג פון דער מענשהייט צו שלום נישט געשטיצט אויף אַזעלכע נישט טעאָרעטישע אידעען פון פאַצי־פיזם, נאָר אויף ריין פּראַקטישע פאָדערונגען פון לעבען, אויף ערפאַהרונג, וועלכע מיר אַלע האָבען דורכגעמאַכט, און מעגליך, אַז קיינמאָל איז אין בע־וואוסטזיין פון דער מענשהייט דער שלום נישט געווען אַזאַ ווייטע, אונדערגרייכבאַרע זאַך, וואָס לעבט בלויז אין געביט פון פּרינציפּען און טעאָר־יעס, ווי ביים היינטיגען טאָג.

אָט דאָס איז דער ווידערשפּרוך פון דער גע־גענוואַרט, אין דעם ליגט דער פּאַראַדאָקס פון דער נאָכמלחמה׳דיגער אייראָפּע. דאָס שטויסען זיך צוגויף די טראַדיציעס פון אַמאָל, וועלכע האָבען געבראַכט צו דער קאַטאַסטראָפע, מיט דער לעקציע, וואָס די דאָזיגע קאַטאַסטראָפע האָט געגעבען: די פעלקער קאָנען זיך נאָך נישט אָפּרייסען פון די אַלטע מעטאָדען און צו דער גלייכער צייט פערשטעהען זיי קלאָר, אַז „דאָס אַלטע" קאָן פיהרען בלויז צום „אַלטען".

ווייזט אויס ט'האָט געפעהלט די ערפאַהרונג, ד'פאַרשטעלונג פון מאַסשטאַב; ס'איז נאָך נישט געווען די פעסטע איבערצייגונג, אַז דער קריג איז נישט קיין העלדישקייט, נאָר אַ פערברעכען. אין די הענד פון מלחמה־ראָמאַנטיזם און נישט אין די הענד פון דער קריגס־וויסענשאַפט איז געלעגען די דעציזיע פון „זיין אָדער נישט זיין". איצט זענען די קריגס־וויסענשאַפט דורכגעגאַנגען אַלע, זי איז געוואָרען די סאַמע דעמאָקראַטישסטע ווי־סענשאַפט און איהר רעאַלע ממשות וועט נישט פערטונקעלט ווערען דורך קיין שום ראָמאַנטישע ווערטער און עמבלעמען: דאָס פערברעכען וועט שוין קיינמאָל אין די אויגען פון די פעלקער נישט ווערען קיין העלדישקייט.

און מ'דאַרף רעכענען, אַז די דאָזיגע וויסענ־שאַפט וועט זיין דאָס שווערע געוויכט, וואָס וועט אַריבערוועגען די טרויעריגע רעזולטאַטען פון דער פערגאַנגענהייט, וועט דורכפיהרען די וועלט דורך אַלע קריזיסען און וועט צונישט מאַכען די הויפּט־געפאַהר, די געפאַהר פון אַ נייעם אינטערנאַציאָ־נאַלען צוזאַמענשטויס.

אויב די רעגירונגען זענען דאָס אין איצטיגען מאָמענט נאָך נישט אימשטאַנד אונטערצושטרייכען, דאַן איז גענוג בלויז איין זאַך: אַז די פעלקער זאָלען וועגען דעם געדענקען, און דאַן וועט נישט זיין אין דער וועלט אַזאַ קראַפט, וואָס זאָל קאָ־נען די איצטיגע פּאָליטישע, ווירטשאַפטליכע און פּסיכאָלאָגישע שוועריגקייטען פערוואַנדלען אין אַ נייע קאַטאַסטראָפע, וואָס זאָל ברענגען טויט און פערניכטונג פאַר דער מענשהייט.

פ. ב.

—=[][][]=—

דאס יאהר 1930

א יאהר פון ענטוישונגען אויף אלע געביטען

דאָס יאָהר 1930, וואָס מיר האָבען אָט וואָס פערענדיגט, קאָן כאַראַקטעריזירט ווערען אַלס יאָהר פון ענטוישונגען אויף אַלע געביטען פון לעבען — פּאָליטישע, ווירטשאַפטליכע, פינאַנציעלע.

די האָפנונגען פון די פריהערדיגע יאָהרען זע־נען צוריבען געוואָרען. איין אילוזיע נאָך דער צווייי־טער איז צונישט געוואָרען.

מ'האָט געטרוימט וועגען צוריקברענגען דעם פּאָליטישען גלייכגעוויכט פון אייראָפּע, וועגען אַן אַלגעמיינער פּאַציפיקאַציע און סטאַביליזאַציע, וואָס זאָל זיך שטיצען אויף אַ דייטש־פראַנצויזישער פער־שטענדיגונג. דערווייל אָבער האָט אויף דער עוואַ־קואַציע פון רהיין־געביט דייטשלאַנד געענטפערט מיט די סעפּטעמבער־וואַהלען צום פּ[illegible]ט, מיט'ן זיג פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען, וואָס זייער פּראָגראַם איז האַס צו אַלעם און אַלצדינג, מלחמה־לאַרמען און רעוואַנש־לוסט.

מ'האָט געהאָפט אויף דער סאַנאַציע פון די אייראָפּעאישע פינאַנצען נאָכ'ן אָננעהמען דעם יאָנג־פּלאַן, און דערווייל לעבען איבער די [illegible]־אייראָפּעאישע פינאַנצען אַ שווערען קריזיס, און דער יאָנג־פּלאַן מאַכט דורך אַ שווער־ע קראַנקהייט.

מ'האָט גערעדט וועגען אַ פּויליש־דייטשער דערנעהנטערונג, דערווייל האָבען מיר אַ פערשאַר־פונג פון די פּויליש־דייטשע בעציהונגען.

אָנשטאָט דער מאָראַלישער ענטוואָפענונג האָבען מיר אַ כוואַליע פון האַס, פון פּאַקטישער מיליטע־רישער בעוואָפנונג, פון אינטענסיווע צוגרייטונג צו אַ נייעם קריג. די אונטערהאַנדלונגען אין גענף וועגען ענטוואָפנונג האָבען געבראַכט צו אַ פּאָזי־טיווער פּיאַסקאָ.

מ'האָט גערעדט וועגען אַ צאָל־ע[illegible]ונג, אָבער דאָס אַלץ האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר פּוס־טע דיבורים. דווקא אין פערגאַנגענעם יאָהר האָט דער פּראָטעקציאָניזם אָנגענומען אמת וואַהנזיניגע פאָרמען.

און די אידעע פון פּאַן־אייראָפּע, וועלכע בריאַן האָט איבער־געגומען ביים ווינער גראַף קאַלערגי און זי געוואָלט רעאַליזירען? זי איז געבליבען אַ חלום און ליגט טיף בעהאַלטען אין די דיפּלאָמאַטישע שופלאָדען.

אויכ'ן ווירטשאַפטליכען געביט זענען די ענ־טוישונגען נאָך גרעסער, נאָך בולט'ער. פון דער אידעע צו שאַפען אַן אינטערנאַציאָנאַלע באַנק, וואָס זאָל רעגולירען די קרעדיט־פערהעלטענישען צווי־שען די פעלקער, שאַפען לאַנג־טערמיניגע קרע־דיטען אַז״וו. איז דערווייל גאָרנישט געוואָרען. פאַר אַן'אילוזיע האָט זיך אַרויסגעוויזען דער געדאַנק פון אַ ווירטשאַפטליכע פּאַן־אייראָפּע.

אין אייראָפּע זענען געשאַפען געוואָרען אינ־סטיטוטען צו פאָרשען די קאָניונקטורען, וועלכע האָבען געדאַרפט ברענגען דערצו, אַז עס זאָלען אויסגעמיטען ווערען די קאָניונקטור. וואַקלענישען, אַז דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען זאָל סטאַבילי־זירט ווערען. מיט די דאָזיגע אילוזיעס האָבען זיך אַרומגעטראָגען די גרעסטע געלעהרטע און מלוכה־מענער. און וואָס איז געוואָרען פון די חלומות? עס איז געקומען אַ ווירטשאַפטליכער קריזיס, דער שווערסטער, וועלכען די מענשהייט האָט ווען עס איז איבערגעלעבט: 18 מיליאָן אַרבייטסלאָזע! אַני־אַרמעי הונגעריגע מענשען, וואָס קיינמאָל איז נאָך אַזעלכע נישט געווען. אין די פעראייניגטע שטאַ־טען האָבען אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען 1.100 באַנ־קען. די אַקציעס האָבען פערלוירען אַ העלפט פון זייער ווערט אז״וו.

די אָנשטרענגונגען פון די בעזונדערע רעגי־רונגען צו לינדערען דעם קריזיס האָבען קיין רע־זולטאַטען נישט געבראַכט. נישט געלונגען זע־נען די פּראָגראַמען צו בעקעמפען דעם קריזיס פון הובער'ן, מאַקדאָנאַלד'ן, מוסאָליני'ן, ברינינג'ן. אַלע בעמיהונגען זענען געווען אומזיסט אַ קעגען דער סטיכיע פון קריזיס, וועלכע שטעקט נאָך מיט זיי־נע וואָרצלען אין וועלט־קריג, אין זיינע ווירט־שאַפטליכע און מאָראַלישע פערוויסטונגען.

און אַריינטרעטענדיג אין נייעם יאָהר, האָט די מענשהייט פאַר זיך אַלץ דיזעלבע אויפגאַבע: אָפּווישען די רעזולטאַטען פון קריג, ווייטער היילען די אונגעהויערע וואונדען, וועלכע ער האָט אָנגע־ריהרט.

א. ל.

פוילען איז געווארען בערוהיגט און קאנסאלידירט

סאנאציע־צייטונג ווענעז סך הכל פון פערגאנגענעם יאהר

אין אַן'אַרטיקעל, וואָס שאַצט אָפּ דאָס פער־גאַנגענע יאָהר 1930, שרייבט די סאַנאַטאָרישע „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ":

„די אינערליכע בערוהיגונג, וואָס פלעגט פריה־ער אַרונטערגעריסען ווערען דורך דעם פערדריס־ליכען בילד פון דער סיים־אַנאַרכיע, איז איצט קלאָר פאַר יעדע וואַינציגען אין פּוילען. עס זענען אָפּגעשוואַכט געוואָרען די ליידענשאַפטען, כ'איז אָפּגעטעמפּט געוואָרען די שאַרף פון קאַמף, די פיהרער פון דער אָפּאָזיציע גרופּירען שוין אַרום זיך בלויז קליינע גרופּען פון אונצופרידענע און נאַאיווע, כדי כאָטש טיילווייז זיך אָפּצושפּילען, כאַפּען זיי זיך צו די נידריגסטע דעמאַגאָגישע מיטלען, וואָס זענען אויסגערעכענט אויף דער עמפּ־פינדליכקייט און היסטעריע פון איינצעלנע מענשען. אָבער אויך אויף דעם פעלד פערקלענערען זיך די דעסטרוקטיווע אנשטרענגונגען, געוויסע שאַדענס קאָן נאָך ברענגען פּוילען די אָפּאָזיציאָנעלע אַגי־טאַציעס אויכ'ן אינטערנאַציאָנאַלען געביט, צושטע־לענדיג געוועהר פאַר אַלע צענטערן פון דער אַנטי־פּוילישער פּראָפּאַגאַנדע, דער עיקר נאַטירליך — די דייטשע. וועגען דער גרויס פון די שאַדענס וועט אונז אָבער ערשט איבערצייגען די נאָהענט־סטע, יאַנואַר־סעסיע פון פעלקער־בונד, און דעמאָלט וועט מען זיך דאַרפען פערטראַכטען איבער די מיטלען פון שיצען די מלוכה געגען בעשמוצען זיך פאַר אויסלאַנד דורך ענטוישטע גרופּען פון אונ־צופרידענע.

„בכלל אָבער קאָנען מיר אין דעם לעצטען טאָג פון יאָהר 1930 פעסטשטעלען, אַז ר'זאָס אונז געבראַכט בערוהיגונג און אינערליכע קאָנסאָ־לידאַציע. ס'איז אַזוי אַרום דערגרייכט געוואָרען, איינע פון די אויפגאַבען פון דער מאַי־איבערקעהר־רעניש, וואָס איהר הויפּט־ציל איז געווען צו פער־וואַנדלען פּוילען פון אַ לאַנד, וואָס ווערט גע־שליידערט דורך אינערליכער אַנאַרכיע, אין אַ גע־איינגטע, פעסטע און ווידערשטאַנדספעהיגע מדינה. די פּוילישע געזעלשאַפט האָט בעוויזען, אַז זי פערשטעהט דעם ווערט פון גרויסען ציל".

„דער ענין בריסק איז שוין אויפגעקלערט"

אזוי שרייבט וואצלאוו שיעראשעווסקי אין א ניו־יארקער צייטונג

מיר האָבען געהאַט געבראַכט דעם אָפענעם בריף פון אַנטאָני סלאָנימסקי, וועלכער האָט אויפ־געפאָדערט די שריפטשטעלער (קאַדען באַנדראָווסקי און וואַצלאַוו שיעראָשעווסקי צו שטעלען זיך בראש פון אַ פּראָטעסט פון די פּוילישע שרייבער געגען דעם ענין בריסק. „דער נעכטיגער „[illegible]־ניק" ברענגט פון ניו־יאָרקער „נאָווי שוויאַט" אַ בריף פון שיע־אָשעווסקי'ן אַלס ענטפער אויף די אַרטיקלען פון אַנדזשעי סטרוג וועגען בריסק. אין דעם בריף, וועלכער קאָן דינען אויך אַלס ענטפער אויף דער אויפפאָדערונג פון סלאָנימסקי'ן, שרייבט שיעראָשעווסקי:

„די אַרויסטרעטונגען פון סטרוג'ן האָבען זייער מקור אין זיין האַס צו פּילסודסקי'ן, וואָס שטאַמט פון צוריצטער שרייבערישער אַמביציע, מ'האָט נישט געוואָלט האָרכען זיינע נישט געהעריגע און איינזייטיגע עצות. די מיאוסע אַרטיקלען פון סטרוג'ן וועגען פּרעזידענט מאָשטשיצקי און מאַרשאַל פּיל־סודסקי האָבען אפילו אַרויסגערופען אַ שטעלונג צווישען די פּוילישע מאַסאָנען און סטרוג'ס בע־זייטיגונג פון דעם פאַרזיק. די פּראַגע וועגען דער טורמע אין בריסק איז אויפגעקלערט געוואָרען אויפ'ן געזעצליכען וועג דורך דער געריכטס־[illegible]ט, וועלכע האָט נישט געפונען קיין איבער[illegible]ען. סטרוג האָט שוין געשריבען שקרים וועגען [illegible]ילי־שען טורמע־וועזען".

* * *

בשעתו האָט דער פּראָקוראָר מיכאַ־לאָווסקי (איצט יוסטיץ־מיניסטער) ערקלערט, אַז די בריסקער פעסטונג איז פאַר די אַרעסטירטע אַ דורשניטליכע פּרעווענץ־טורמע. „פּאָלאָניאַ" שטעלט וועגען דעם פעסט:

„אין אונזער מיליטער איז נישט בעקאַנט אַזאַ רעגולאַמין, וואָס האָט פערפליכטעט אין בריסק. דער בריסקער רעגולאַמין איז ספּעציעל געשריבען געוואָרען פאַר די געוו. דעפּוטאַטען דורך פּולקאָווניק קאָסטעק־ביערנאַצקי. דער רעגולאַמין איז גע־ווען אַ שאַרפער, און דאָס, וואָס האָט זיך געטון אויסער דעם רעגולאַמין, איז געווען אַ באַרבאַ־רישקייט. מיר גלויבען נישט אַז ה' [illegible]סקי זאָל נישט קענען דעם רעגולאַמין [illegible] בעק־ביערנאַצקי. איבריגענס וועט דאָך ה' [illegible]סקי נישט אָפּלייקענען, אַז ער איז אַנו[illegible]דען ביים פערהער פון איינעגע דעפּוטאַטען [illegible]ס־פאַרשונגס־ריכטער, אַז בעת'ן פערהע[illegible]ה אָנוועזענד געווען ה' קאָסטעק־ביערנאַ[illegible] זיין אופן האָט ער זיך „אַריינגעמיש[illegible] ערקלערונגען פון די אַרעסטירטע און [illegible] גירט אויף זייע'ע פּראָטעסטען".

„ג. וו." טיילט מיט וועגען פּאָלג[illegible] וואָס האָט פּאַסירט אין לעמבערגער [illegible] טעט: פּראָפ. ס. האָט נישט געוואָלט [illegible] די האַנד דעם פּראָפ. ק. איינער פון די [illegible] רען איז איצט מיניסטער. די ידיעה ו[illegible] אינצידענט האָט זיך באַלד פערשפּריי[illegible] אין דער שטאָט. געדאַכט האָט זיך, אַז דער אינצידע[illegible] וועט ליקווידירט ווערען אויף אַ פּריוואַטען אופן, און דעריבער האָט אַרויסגערופען גרויס פערוואונ־דערונג דער קלאַנג, אַז דער ענין וועט אַריבער־געהען אויף אַ דיסציפּלינאַרען וועג.

דאס בעזארגען יודישע האנדווערקער אין סאוויעט־רוסלאנד מיט רויה־מאטעריאלען

מאָסקווע, (יט״א) די קאָמפּאַניע געגען ביור־ראָקראַטיזם און די פעהלערן פון דער אינדוס־טריעלער אַדמיניסטראַציע, וואָס האָט זיך ספּעצ־יעל פערשטאַרקט נאָכדעם ווי מאָלאָטאָוו האָט אי־בערגענומען דעם פאָרזיץ אין ראַט פון די פאָלקס־קאָמיסאַרען איז געקומען צום אויסדרוק אויך אויף דער יודישער גאַס.

דער „עמעס" פערעפענטליכט אַ גרעסערען אַר־טיקעל, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען, אַז אין פיל שטעט אויף אוקראַינע אַרבייטען די יודי־שע האַנדווערקער־אַרטעלען פון שוסטע[illegible] און טעקסטיל־אַרבייטער נישט רעגולער און זע־נען אָפּטמאָל געצוואונגען איבערצורייסען די אַר־בייט אויף אַ לענגערע צייט, צוליב מאַנגעל פון רויה־שטאָפען. די אינדוסטריעלע אָרגאַנען, וועל־כע דאַרפען די אַרטעלען בעזאָרגען מיט רויה־שטאָפען, ערפילען נישט זייערע פליכטען אָבסמאָל צוליב מאַ[illegible]על פון ערפאַהרונג. דער „עמעס" פאָ־דערט ענערגיש צו בעקעמפען די פעהלערן פון די אינדוסטריעלע אינסטיטוציעס.

דער שווערער קריזיס ביי די יודן אין אנטווערפען

אַנטווערפען, (יט״א) צוליב דעם שטיל־שטאַנד אין דער דיאַמאַנט־אינדוסטריע, אין וועל־כען עס זענען בעשעפטיגט טויזענדער יודען, הערשט איצט אין אַנטווערפען אַ געוואַלדיגער קריזיס.

צוליב דער פערצווייפעלטער לאַגע, זענען פאַר געקומען די לעצטע טעג עטליכע זעלבסטמאָרדען. איינגע הונדערט יודישע משפחות זענען אַנגע־וויזען אויף עפענטליכע שטיצע.

געוועזענער בעלגישער בילדונגס־מיניסטער

אינטערוועניר ביי פאסעילד'ן וועגען „ווייס־בוך"

בריסעל, (יט״א) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט אין הסכם מיט דעם בעשלוס פון דעם סאָצ־יאַליסטישען פּראָ־פּאַלעסטינע קאָמיטעט צו אַנו־לירען דאָס ווייס־בוך, דער בעוואוסטער סאָציאַליס־טישער פיהרער קאַמיל הויסמאַנס, זיך געווענדעט שריפטליך צו פּאַסעילד'ן מיט דער בקשה נאָכצו־קומען די יודישע פאָדערונגען און צ[illegible] דאָס „ווייס־בוך".

דער קאמף ארום די וואהלען צו די סאוויעטען אין די יודישע קאלאניעס

מאָסקווע, (ט״א) פון די ידיעות, וואָס קו־מען אָן פון מאָסקווע, איז צו זעהען, אַז דער וואַהל־קאַמף צו די סאָוויעטען אין די יודישע קאָלאָניעס נעמט אָפּטמאָל אַ שאַרפען כאַראַקטער דער קאַמף ווערט געפיהרט הויפּטזעכליך צווישען די אָנהענגער און געגנער פון דער הונדערט־פּראָ־צענטיגער קאָלעקטיוויזאַציע.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 1 יב טבת תרצ"א

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.28

רעגולאציעס פון באנקראטירטע פירמעס
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

איז מאי האט די פארבעריי און אפרעטור פון מ. קראוזע אלט-וואלטשאנסקא 12 בעקומען א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען אויף דריי חדשים. דער בילאנס פון דער פירמע, וועלכער איז נאכקאנטראלירט געווארען דורך עקספערטען האט זיך פעסטגעשטעלט אויפ'ן 31 דעצעמבער 1929 מיט דער סומע 1,425,479 זל.

שפעטער האט זיך די פירמע געווענדעט צו ערלויבען איהר אנצוהויבען מיט די קרעדיטארען אויסגלייכס-אונטערהאנדלונגען, ווייל זי האט מאר אויסגעזעהען, אז זי וועט איהרע פערפליכטונגען אין דער פולער הויך נישט קענען נאכקומען. דאס געריכט האט דאס ערלויבט. ס'האבען זיך געמאלדען 96 קרעדיטארען אויף 276.691 זל. אויף דער פערזאמלונג פון 18-טען דעצעמבער האבען 79 קרעדיטארען, וועלכע רעפרעזענטירען 197,532 זל. אנגענומען דעם פארשלאג, אז די פירמע צאהלט 70 פראצענט פון איהרע חובות און א טערמין ביז צוויי יאהר.

דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

יעקב קאהן פאבריק פון וואלענע און האלב-וואלענע אויסארבייטונגען פעטריקאווער 66 האט דעם 4-טען סעפטעמבער 1929 בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען.

דעם 7-טען דעצעמבער האט די פירמע בעקומען א ערלויבניש אנצוהויבען רעגולאציע-פערהאנדלונגען מיט איהרע קרעדיטארען און האט פארגעשלאגען זיי צו בעצאהלען 70 פראצענט פון די חובות. דערווייל האט זיך די סיטואציע פון דער פירמע נאך מעהר פערערגערט און די פירמע האט זיי פארגעשלאגען שוין בלויז 60 פראצ.

32 קרעדיטארען אויף דער סומע פון 307.648 זל. פון דער אלגעמיינער חובות-סומע 327.452 האבען דעם פארשלאג אנגענומען.

דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

מארד, זעלבסטמארד, אדער צופאל?
פארטאגס געפונען אויף טרעפען א טויטען-קערפער

(2) ביי דער פירמע יעלענקעוויטש (אלעיא קאשטשיושקא 10) האט געארבייט זייט 9 יאהר אלס בוכהאלטער שמעון סאפירשטיין פון פאלודניאווא 31. אייערנעכטען איז סאפירשטיין ארויס נאך דער ארבייט ארום 7 א זייגער אין אוונט און איז אוועק צו זיינע בעקאנטע. א היים איז ער געקומען ערשט ארום 2 א זייגער ביינאכט. דער סטרוזש האט איהם געעפענט דאס טויער.

אינדערפריה האט זיך אויף די טרעפ דערהערט א געשריי, ווען די שכנים זענען ארויס, האט א צייטונגס-טרעגער דערצעהלט, אז אויף די טרעפ האט ער זיך אייעשטויסען אויף א קערפער. ווען די שכנים, מיט'ן סטרוזש זענען צוגעקומען צום קערפער האט דער סטרוזש דערקענט אין איהם סאפירשטיינען, וועלכען ער האט אריינגעלאזט ביינאכט.

מ'האט וועגען דעם מיטגעטיילט דען פאליציי און זי האט אונטערגענומען אן אויספארשונג. ביי סאפירשטיינען אין בוזים-טאש האט מען געפונען א רעוואלווער און ס'איז ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט געווארען, צי מ'האט דא צו טון מיט א מארד, אדער זעלבסטמארד.

סאפירשטיין האט געוואוינט מיט א מוטער און 3 שוועסטער. מיט 8 יאהר צוריק איז זיין פאטער בעת א רייזע ארויסגעפאלען פון א צוג און איז דערהרג'עט געווארען און מ'האט אויך דאן נישט געקענט פעסטשטעלען, צי דאס איז געווען אן אומגליקס צופאל, אדער א פערצווייפעלטער שריט פון א זעלבסטמערדער.

ארעסטירטער קאסירער פון פאבריק-באהן
געוואלט ארויסשפרונגען פון שפיטאל-פענסטער

(2) די טעג האבען מיר געבראכט די ידיעה וועגען די דעפראודאציעס פון קאסיר אויף דער לאדזשער פאבריקס-באהן, לעאן זאקושעווסקי.

איצט גיט מען איבער, אז ווען זאקושעווסקי האט זיך דערוואוסט, אז זיינע שווינדלען זענען ענטדעקט, האט ער געוואלט בעגעהן זעלבסטמארד און האט געפרובט אויף דערשיסען זיין פרוי, ביידע שווער-פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין פאזנאנסקיס שפיטאל.

פרוי זאקושעווסקא איז שוין איצט געזונד געווארען און איז פון שפיטאל ארויס. ביי זאקושעווסקי איז איין אויג אויסגעריבען און אויך דאס צווייטע. איז אויך בעשעדיגט. ביי זאקושעווסקין האט מען אוועקגעשטעלט א יאך.

אייערנעכטען האט ער זיך דערוואוסט, אז געגען איהם ווערט פערפיהרט א פראצעס פאר שווינדלען און פאר פרובען ערמארדען זיין פרוי. ער האט זיך דערפון אזוי איבערגענומען, אז ער האט בעשלאסען נאכאמאל צו בעגעהן זעלבסט-מארד און האט געוואלט ארויסשפרינגען פון פענסטער .דער פאליציאנט, וואס בעוואכט איהם, האט איהם אבער דערין געשטערט און אריינגעשלעפט צוריק אין צימער פון שפיטאל. וועגען דעם פאל, האט מען מיטגעטיילט דער אויספארשונגס-מאכט.

אלשעווסקי האט זיך געסמט
אין סמאזשין האט אויסגעפיהרט מארד און זעלבסטמארד צוליב א גנבה

(2) אין געכטיגען נומער פון אונזער צייטונג האבען מיר געבראכט בעשרייבונגען פון צוויי דערשטעלהאפטע מארדען אויף אלעיא 1. מאי און אויף קאפערניקא 4. די ענערגישע אויספארשונג, וועלכע די פאליציי האט פארגענומען האט אויפגעקלערט ביידע פאלען. ווי ס'שטעלט זיך ארויס איז אלשעווסקי, דער קעלנער פון אל. 1. מאי 16 נישט דערמארדעט געווארען, נאר איז בעגאנגען זעלבסט-מארד, דאס איז פעסטגעשטעלט געווארען ביים פאלמעסען איהם. די אונארדנונג אין דער וואוינונג איז ענטשטאנען דורכדעם, וואס בעת אויף אלשעווסקין האט אנגעהויבען ווירקען דער סם, האט ער בעקומען אן אנפאל. די וואונדען אויפ'ן געזיכט און קאפ זענען ענטשטאנען פון מייז, וועלכע האבען צוביסען דעם שוין טויטען קערפער.

וועגען דער צווייטער טראגעדיע אויף קאפערניק 4, דערוויסען מיר זיך פאלגענדעס: די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז די ערמארדעטע פרוי שטאמט פון קאליש, געווען א שניידערין און שפעטער געווארען א פראסטיטוטקע, סמאראסלאווא פילעצקא. זי פלעגט בעזוכען סמאזשינען 3 מאל א וואך אין זיין וואוינונג. נאך דער משתה, וואס סמאזשין האט איינגעארדענט ביי זיך אין וואוינונג, דעם צווייטען טאג חגא, האט ער בעמערקט, אז ס'פעהלען ביי איהם פון שופלאד וועקסלען אויף 2.500 זל. סמאזשין האט געהאט אביסעל געלד און פלעגט זיך פערנעהמען מיט דיסקאנטירען וועקסלען. סמאזשין האט פערדעכטיגט פילעצקא אין דער גנבה.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז פילעצקא איז דערמארדעט געווארען אונגעריהרטעם. אין איהר האנד האט מען געפונען א שטיקעל ברויט מיט ווארשט. ס'זעהט אויס, אז די קריגעריי איז ענטשטאנען בעת זי האט געגעסען און דאן האט סמאזשין זי דערשאסען און דערנאך דערשאסען זיך אליין.

סמאזשינס פרוי, וועלכע האט זיך דערוואוסט, וועגען דער טראגעדיע, האט אנקומענדיג אהיים, בעקומען א נערווען-אטאק און מ'האט צו איהר געמוזט ארויסרופען א דאקטאר.

—=:O:=—

צום בעזוך פון מ. סטאווסקי אין לאדז

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, קומט מארגען קיין לאדז דער בעקאנטער העבראיש-יודישער שריפטשטעלער משה סטאווסקי, וועלכער ווייל לעצטענס אין פוילען. דעם חשוב'ען גאסט ווערט אין אונזער שטאט פארגעבריים א געהעריגער קבלת-פנים.

משה סטאווסקי, וועלכער האט זיך קונה-שם געווען אין דער ליטעראריש'ער וועלט מיט זיינע טרעפליכע שילדערונגען פון לעבען פון די חיות (זיין בעריהמט געווארען ווערק „ספר-הבהמות", ווערט איצט ארויסגעגעבען אין „דבר" -פערלאג אין ארץ-ישראל) און מיט זיין אריגינעלער קינסטלערישער אויפפאסונג פון טעמא, איז אויך בעקאנט אלס איינער פון די בעסטע ארבייטער. סטאווסקי וואוינט אין ארץ-ישראל שוין איבער צוואנציג יאהר, שטענדיג אויפ'ן דארף און אין דער נאהענטסטער שכנות פונ'ם אראבער, סיי פון שייך און מוכתר און סיי פון פעלאך און וואנדערענדען בעדואינער. ער קען דאס דאזיגע פאלק אויסגעצייכענט און פון זיין שארף אבסערווירענדען בליק איז קיין שום כאראקטעריסטישער שטריך נישט פערלוירען געגאנגען.

עס ווערט דעריבער זעהר אינטערעסאנט זיין צו הערען דעם רעפעראט פון דעם גייסטרייכען שריפטשטעלער וועגען לעבען פון די אראבער אין ארץ-ישראל, וועלכען ער וועט האלטען אויף דיים גרויסען אווענד, וואס ווערט לכבוד איהם איינגעארדנעט דורך דער היגער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

דער אויבענדערמאהנטער רעפעראט וועט געהאלטען ווערען אין דער יודישער שפראך, אויסער דעם וועט סטאווסקי אויך פארלעזען אין העבראישען זיינע ווערק.

וויכטיג פאר מיליטער-פליכטיגע פון יאהר 1910

(מ) פון מארגען ד. 2 יאנואר וועט אין לאקאל פון מיליטער'ש פאליציאישען ביורא ביים מאגיסטראט אויף פעטרקאווער 212 (פענסטער 10) אויסגעלעגט ווערען די רשימה פון די מיליטער-פליכטיגע יאהרגאנג 1910. פעראינטערעסירטע וועלכע וועלען פעסטשטעלען וועלכע ס'איז שגיאות דארפען וועגען דעם מעלדען און צושטעלען די נויטיגע דאקומענטען. די רשימות וועלען זיין אויסגעלעגט ביז'ן 15 יאנואר.

אין לאדז האט מען אויסגעקויפט ווייניגער פאטענטען

(א) ביז נעכטען האט מען אין דער לאדזשער פינאנץ-קאמער אויסגעקויפט 8,221 פאטענטען צווישען זיי 908 פאר'ן פאוויאט, נעכטען זענען ביידע קאסעס געווען ממש בעלאגערט און א-שטאט צו שליסען זיי 3 א זייגער ביינאכט, האט די פינאנץ קאמער פעראָרדענט זיי אפען צו האלטען ביז 7 אין אוונט.

די צאהל פאטענטען וואס זענען אויסגעקויפט געווארען אין פאוויאט איז כמעט די זעלבע וואס פארא אהרען, דאגעגען איז די צאהל פאטענטען אין דער שטאט לאדז גופא — בעדייטענד קלענער.

שיסעריי צוליב שכרות

לאריאן סימא און סטאניסלאוו יענדזשעטשיק פון פעטרקאוו האבען זיך אנגעטרונקען ביז שכור און האבען אנגעהויבען צו פערטשעפען אין גאס די דורכגעהער, זיי האבען אויך פערטשעפעט דעם פערביייגעהענדען זשאנדארם לודוויק ווישניעווסקי און האבען געפרובט איהם צו ענטוואפנען. ווישנעווסקי פערטיידיגענדיג זיך האט אויסגעשאסען און שווער פערוואונדעט סימאן און יענדזשעטשיק איז אנטלאפען. סימאן האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער איז געשטארבען. יענדזשעטשיק'ן האט מען געכאפט און פריינגעזעצט אין טורמע. דער זשאנדארם ווישנעווסקי איז לייכט פערוואונדעט אין קאפ.

נעכטען זענען געווען 60 בעלער

(ב) אויף נעכטען האט מען אין שטעטישען סטאראסטווע אנגעגעבען בקשות אויף 60 פערוויילונגען. דער גרעסטער טייל פון די פערוויילונגען זענען איינגעארדנעט געווארען אין אייגענע פריוואט-לאקאלען.

אויטא-אונגליקס

אויף פשעדזעלניאנא איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אן אויטא דער 12 יאהריגער אברהם קלמן פון ראקיטשינער גאס. ביים יונגעל איז צובראכען דער לינקער פוס. די אויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און אפגעפיהרט אין אנא מאריא שפיטאל.

זעלבסטמארד

(—) אויף לימאנאווסקא 149 איז בעגאנגען זעלבסטמארד דורך אויסטרינקען עסיג עסענץ דער 24 יעהריגער וולאדיסלאוו מאיעווסקי, אן ארבייטסלאזער פון אלעקסאנדער, פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאטאש (פיאץ קאשטשעלני 10), כארעמזא (זאמארסקא 10) מילנער (פעטרקאווער 46 עפשטיין (פעטרקאווער 225), גארטשיצקי (פשעיאזד 59), אנטאנעוויטש (פאביאניצקא 50).

DR. MED. H.LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שטונדען 8—10, 12—2, און 5—8 זו טאג
און יו"ט 9—1. פאר דאמען בזונדערער ווארטע-זאל

Dr. Z.Rakowski

ספ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 1 ביז 2 און פון 5—7, נאכט ... אויך פון
אין דעם שאבעס 17 פון 10—11 און פון 2—5.

אונזערע נאהענטסטע קלו-פראגראמען!

„קעניג פון בעטלער"
Denis King i Janette, Mac Donald מיט

„ליבעס-פאראדע"
MAURICE CHEVALIER מיט
i Janette, Mac Donald.

„זינגער פון פאריז"
MAURICE CHEVALIER אין דער הויפט ראלע

„ווייסע שאטענס"
Raquel Torres i Monte Blue מיט
רעזשי: Van Dyke, שעפער פון פילם „טאגען".

„רעוו'ל פון האליוואוד"
Karol Hanusz i Hanka Ordonówna מיט

געשפענסט אין דער אפערע
Gaston Leroux לויט ערצעהלונג פון Lon Chaney מיט

„CAPITOL" קלאנג-קינא

Dr. med.
B. Robinson
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86

בעקאַנטמאַכונג

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז מיין פּערפומעריע אויף זאַוואַדזקאַ 11 איז פון היינטיגען טאָג אָן
איבערגעטראָגען געוואָרען אויף 5 זאַוואַדזקאַ 5 אונטער דער לייטונג פון ה' י. דרוקער
און אַזוי אַרום וועט דאָס זיין די איינציגע גרעסטע פּערפומעריע
וועלכער וועט זיך בעמיהען צופרידענצושטעלען די געעהרטע קונדשאַפט מיט דעם רייכסטען אויסוואַהל פון דער נייעסטער
קאָסמעטיק צו די צוגענגליכסטע פּרייזען
און איך פערהאָף, אַז די געעהרטע קונדשאַפט וועט אויך ווייטער מיר שענקען זייער צוטרוי, און צייכען
Perfumerja J. DRUKIER, Zaw-dzka 5, tel. 175-92 מיט אכטונג

15-יאָהריגער יובל
פון לייטער פון ציוויל-שטאַנדס-אַמט איגנאַצי ליבראַך

היינט דעם 1-טען יאַנואַר ווערט 15 יאָהר זייט ס'האָט אָנגעהויבען זיין טעטיגקייט אַלס בעאַמטער פון ציוויל-שטאַנדס-אַמט, דער איצטיגער לייטער ה' איגנאַצי ליבראַך.

ה' ליבראַך האָט צוזאַמען מיט'ן פערשטאָרבענעם איזידאָר שוואַרצמאַן אָרגאַניזירט און אין אָרדנונג געבראַכט דעם ציוויל-שטאַנדס-אַמט, אַזוי אַז דער לאָדזער אַמט איז היינט צו טאָג אַ מוסטער פאַר גאַנץ פּוילען. ה' ליבראַך האָט זיך בעזונדערס פערנומען צו ברענגען אין אָרדנונג די דאָקומענטען פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע זענען לײדער געווען אַזוי שטאַרק פערוואָרלאָזט.

ה' ליבראַך האָט נאָך איזידאָר שוואַרצמאַן ז"ל געאַרבייט מיט דעם איצטיגען סטאַראָסטאַ אַלעקסי רזשעווסקי און איצט פערנעהמט ער דעם אַמט אַלס לייטער פון ציוויל-שטאַנדס-אַמט.

מ'דאַרף געדענקען, אַז דער ציוויל-שטאַנדס-אַמט איז איינער פון די וויכטיגסטע אָפּטיילונגען פאַר דער יודישער בעפעלקערונג. ה' ליבראַך האָט דורך זיין 15 יאָהר שווערע אַרבייט, דורך זיין געוויסענהאַפטיגקייט און בעציהונג צו זיין טעטיגקייט, זיך פערשאַפט די אַכטונג און אַלגעמיינע אָנערקענונג, פון די אַלע, וועלכע זענען געקומען מיט איהם אין בעריהרונג. אויף זיין אַמט איז ה' ליבראַך אַן עצה-געבער און פערלייכטערער צו ערלעדיגען די אַלע פערוויקעלטע ענינים, וועלכע טרעפען זיך אין זיין אַמט.

מיר ווינשען דעם יובילאַר אַ ווייטערדיגער פרוכטבאַרע און נוצליכע אַרבייט אויף דעם וויכטיגען געביט פון געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט.

„אורט"

נאָך דעם גרויסען ערפאָלג פון דעם נייעם פּראָגראַם „ווער מיר גוט־גינט" זענען די פאָרשטעלונגען יעדען טאָג אויספערקויפט. כ'געפעלט אין דעם פּראָגראַם אַלץ: שפּיל, אינהאַלט, דעקאָראַציע, מוזיק און ליכט.

היינט ווערען געגעבען 2 פאָרשטעלונגען: 7.45 און 9.45 אין אָוונד.

קוּפּאָן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג דאָנערשטאַג, דעם 1-טען יאַנואַר

אַ בעקאַנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21.
אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברינגען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
— פון דעם זעלבען טאָג. —

יוד. אַרטיסטי-פאַריין אין פּוילען
דירעקטאָריאַט
פון די פאַריין-טעאַטערן
בעפולמ. דיר. פאַר לאָדז: שמואל פּערער. לײטער: א. בלומאַו

לאָדז. יוד. קאַמער-טעאַטער
בילעטער „אורט" אין ווייסען זאַל מאַנטייפעל זאַכאָדניאַ 43
הויפּט. לײטער: משה בראָדערזאָן.

היינט, דאָנערשטאַג, דעם 1 יאַנואַר
2 פאָרשטעלונגען
אָנהויב 7.45 און 9.45 אין אָוונד,
ווער מיר גוט־גינט

פּראָגראַם: 1) פּראָלאָג, 2) זמירות, 3) די שמאַס, 4) זיבען זאַכען, 5) קישקעניסער גיגיות, 6) יודען זינגען, 7) דער חאַושנעער אורח, 8) אין אַ שיף־כעי־שעפּט. 9) א־ת־ל'קע, 10) רוויזען־ליד, 11) בישט־גום, 12) אונזער מענטשעריי, 13) קאַראַ־גראַנדע, 14) אין זאַקאָפּאַנע.

אַנסאַמבל לויט'ן א. ב. סאַרטיסען: ראָסעל־גירל, מ. דזלסקאַ, לאָלאַ זילבערמאַן, שײנע מרים. מאַשע פּעטערמאַן, אלאַ שליפּקאָוויטש. מענער: מ. אַלטמאַן, ש גאָלדשטיין, ש, דזשיגאַן, מ. קאָן י. רייגלאַס, י. שומאַכער, י. שיפּער.

טעקסטען: י, ל. פּרץ, מ. ב אַרזונאָן, דער מונקע־לער, א. מאַיאַנאָווסקי.
מוזיק: ה. רובין, א. בײַנעדיקט און פאָלקס־מאָטיווען
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. גרינער,
טענץ איינגעשטעלט דורך אידע אַ פּראַשיצקאַ.
מוזיק־לײטער—ה. רובין, רעזשי—י'ושיגאַ שומאַכער.
בינע־אינספּעקטאָר—מ. קאָ', ליכט עפעקטען—יערזי.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 בײַטאָג און פון 5 אָוו. שבת און יום־טובים אַ גאַנצען טאָג

זאַל פילהאַרמאָניע

פרייטאָג, דעם 2-טען יאַנואַר 1931, 8.30 אַ זייגער אָוונד
חיה'לע גראַבער
געוו. שוישפּילערין פון מאָסקווער „הבימה"
אין ליד און דראַמע:
קינדער-לידער
פאָלקס-בילדער
גאַס און גנבים-לידער
חסיד'ישע נגונים.
ביים קלאַוויר: איגנאַצי ראָזענבוים.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון זאַל פילהאַרמאָניע.

שרפות

(אַ) אויף פּילסודסקי 59 איז אין פאַרבענגעשעפט פון יחזקאל קאָרן אויסגעבראָכען אַ שרפה. אינ'ם געשעפט געפינען זיך לייכטברענענדע מאַטעריאַלען און ס'פייער האָט זיך שנעל פערשפּרייט און אַרומגענומען דאָס גאַנצע געוועלב. אין שכנות'דיגען הויז האָבען זיך אויך געפינען עטליכע פעסלעך בענזין. כ'ציען באַלד אָנגעקומען פינף אָפּטיילונגען פייערלעשער און זענען אונטער דער אָנפיהרונג פון קאָמענדאַנט גראָהמאַן צוגעטראָטען צו דער רעטונגס-אַקציע. דאָס געוועלב האָט איינגאַנצען אָפּגעברענט. ס'האָט אויך אָפּגעברענט אַ העלפט פון'ם איינשטאָקיגען הויז מיט דער וואוינונג פון אַ געוויסען גלאַנץ. דאָס געשעפט איז נישט געווען פערזיכערט. דאַגעגען איז די וואוינונג פון גלאַנץ געווען פערזיכערט.

* * *

(א) אויף ציגעל-גאַס 53 איז אין דער וואוינונג פון ראָזענבלום אויסגעבראָכען אַ שרפה. צווישען די שכנים איז ענטשטאַנען אַ מהומה און זיי האָבען אָנגעהויבען אַרויסוואַרפען די זאַכען דורך די פענסטער.

די פייערלעשער האָבען די שרפה איינגעלאָשען

פערשידענעס

ביז איצט פלעגען טרעגערס, דראָזשקאַרזשעס וכדומה, וואָס האָבען נישט קיין שטענדיגע בעשעפטיגונג און זענען פרייוויליג פערזיכערט אין דער קראַנקען-קאַסע מחויב געווען אַריינצוטראָגען דעם אָפּצאָהל אום שבת.

הרב הירצל האַרצשטאַרק האָט אינטערווענירט וועגען דער פראַגע ביים דירעקטאָר פון קראַנקען-קאַסע און אויסגעפּועל'ט, אַז די אַלע אָפּצאָהלען זאָלען קאָנען אַריינגעטראָגען ווערען אויף יעדען פרייטאָג פון 8—10 פריה, אָבער נאָר אין דער צענטראַלע, וואָלטשאַנסקאַ 225, צימער 46.

אַן ענטשפּרעכענדער צירקוליאַר איז שוין דורכ'ן דירעקטאָר אַרויסגעגעבען געוואָרען. אויף אַזאַ אופן קאָנען די רעליגיעזע מענשען אויסמיידען אַ חילול-שבת.

פאַרלענגערטע שווינדזוכט אין „טאָז"

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע, וועלכע ס'פיהרט דער וואַי וואָדישער קאָמיטעט צום קאַמף קעגען שווינדזוכט, וועט אין „טאָז" (נאַוואָמ עיסקאַ 3), פאָרקומען פאָלגענדע פאָרלעזונגען:

דאָנערשטאַג דעם 1 יאַנואַר 8 אַ זייגער אין אָוונד וועט ד"ר מ. וואָלפזאָן רעפערירען א. ד. ט.: ווי אַזוי און פאַר וואָס קעמפט די וועלט געגען שווינדזוכט?

פרייטאָג, דעם 2 יאַנואַר 8 אין אָוונד וועט ד"ר ל. שיפמאַן, האַלטען אַ פאָרטראָג א. ד. ט.: וואָס דאַרף יעדער וויסען וועגען שווינדזוכט?

שבת דעם 3 יאַנואַר 8 אין אָוונד וועט ד"ר א. אורסאָן האַלטען אַ פאָרלעזונג א. ד. ט. ווי אַזוי דאַרף זיך אויפפיהרען אַ קראַנקער אויף שווינדזוכט?

אריינגאַנג אויף אַלע פאָרלעזונגען איז פריי, די צאָל ערטער איז אַ בעגרעניצטע.

מאָרגען—חיה'לע גראַבער
איהר קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע-זאַל

מאָרגען האָבען מיר שוין דעם קאָנצערט פון דער גרויסער „הבימה" - קינסטלערין חיה'לע גראַבער.

זי האָט די טעג געהאַט אַ קאָנצערט און וואַרשאַווער קאָנסערוואַטאָריום, און די גאַנצע וואַרשאַווער פּרעסע איז פול מיט לויב-געזאַנגען פאַר דער דאָזיגער אַקטריסע, וואָס האָט געהאַט אַן אומגעהייערען ערפאָלג מיט איהר זעלטענעם פערשידענאַרטיגען רעפּערטואַר פון יודישע קינדער-לידער, כאַראַקטעריסטיש-פאָלקסטימליכע און חסיד'ישע ניגונים.

לויט די פּרעסע-אָפּרופען איז חיה'לע גראַבער אַן אויסערגעוועהנליכע ערשיינונג אויף דער יודישער בינע, אַ העכסט-אָריגינעלע קינסטלערין, וואָס איטליכע דערשיינונג איהרע רופט אַרויס אַ מאַסען-בעגייסטערונג.

איהר קאָנצערט-פּראָגראַם בעשטעהט פון עטליכע און צוואַנציג זאַכען געקליבענע לידער-פּערל, און אין דעם דאָזיגען שפּע פון געזאַנג און קינסטלערישען שפּיל וועלען מיר זי האָבען די געלעגענהייט מאָרגען צו זעהן!

דריי פּאָפּולערע פאָרשטעלונגען
פון דער יודיש'ער טעאַטער-סטודיע אין „הזמיר"

פרייטאָג און שבת 9 אָוונד ווערט געשפּילט אין „הזמיר" שלום עליכם'ס קאָמעדיע „די גאָלד-גרעבער", זונטאָג ווערט געגעבען י. ל. פּרץ'ס „איין פאַליש אויף דער קייט". כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע פאָלקשיכטען צו זעהען די צוויי גרויסע ווערק פון אונזערע קלאַסיקער, האָט די „יודישע טעאַטער-סטודיע" בעשלאָסען צו געבען 3 פּאָפּולערע פאָרשטעלונגען פון 50 גר. אָן.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

אין דעם לעצטען פריהמאָרגען קאָנצערט, גוט געלייט'ט דורך אינוער בעקאַנטען דיריגענט ה' בראָניסלאַוו שולץ, האָבען מיר געהערט אַ יוגענדליכע קלאַוויר שפּילערין פּרל. אַלגאַ לי יצקאַ, וועלכע האָט זעהר גוט אויסגעפיהרט דעם קלאַוויר-קאָנצערט „A מאָל" פון „גריעג" מיט דער בעטייליגונג פון סימפאָנישען אָרקעסטער.

פרײַלײן ילוויצקאַ איז אַ לאָדזער קינד, אַ טאָכטער פון אַ לאָדזער מוזיק ליבהאָבער, שטודירט אין וואַרשאַווער קאָנסערוואַטאָריום מיט גרויס אָנערקענונג פון איהרע פּראָפעסאָרען, און ווי מען מוז און קען אורטיילען פון איהר ערשטען אויפטריט אין גריג'ס קאָנצערט, שטעהט איהר פאַר איין גלענצענד-קינסטלערישע קאַריערע. D—ski.

מעלדונג
לתשומת לב העברים!

היום, ביום החמישי 1 יאנואר ב 8 בערב תתקיים במעון ציגלנינה 42 (בח ית, קומה 1) הרצאה ע"ה „קורות האומות בישראל" המרצה: הח' י. קורן. הכניסה חפשית, כל העברים מוזמנים. מלבד זה הועד מודיע, כי הוזמנו לרוב ספרי תרבות ומצאים למכירה אך ורק במכירות של „תרבות" ציגלנינה 42 (פתוחה בכל יום מ 8—10 בערב).

„מכבי-אקאדעמיע"
אין זאַל פון שטאָט-ראַט

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גרויסער „מכבי"-פּראָפּאַגאַנדע-וואָך קומט פאָר שבת, דעם 3. יאַנואַר האַלב 9 אין אָוונד אין זאַל פון שטאָט-ראַט אַ פייערליכע „מכבי"-אַקאַדעמיע.

אויף דער אַקאַדעמיע וועט אַרויסטרעטען דער פּרעזעס פון וועלט-פערבאַנד „מכבי" אין פּוילען רוסעצקי, דיר. ש. ריגער און ד"ר שוויג.

די גאַנצע יודיש-נאַציאָנאַלע יוגענד ווערט איינגעלאַדען צו דער דאָזיגער אַקאַדעמיע.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
דאָנערשטאַג ד. 1 יאַנואַר

10,15 וואָטעס-דיוסט, 11,58 צייט-סיגנאַל, 12,10 מוזיקאַלישער פריהמאָרגען פון וואַרשע, 15,20 מוזיק פון וואַרשע, 15,40 קינדער-פּראָגראַם, 16,10 גראַמאָפאָן פּליטען, 16,40 שמועס, 16,55 גראַמאָפאָן-פּליטען, 17,25 פעליעטאָן, 17,40 נאָכמיטאָג קאָנצערט פון וואַרשע, 19,00 פערשידענעס, 19,30 אוידיציע וועגען שאָניאַווסקי'ן, 20,30 לייכטע מוזיק, 22,00 מעטעאָראָלאָג. קאָמוניקאַט: פעליעטאָן — „ניי יאָהר", 22,15 אַריען און לידער איגנאַצי דיגאַס, 22,35 קאָמוניקאַטען, טאַנץ מוזיק

וועלכעריי כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגרעראַוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצ"ליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אינערן-אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. י. מאַרוש
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאַנטאַר
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

19־יאָהריגער יוד. בחור פון קריסטינאָפּאָל דערשטאָכען אויף טויט מיט 2 מעסערס זיין חבר

צוליב אַ סכסוך ווענען אַ קאַפּעלוש פרייטאָג־צו־נאַכטס נאָכ'ן דאַווענען האָט איין יודיש יונגעל דעם צווייטען דערשטאָכען. — דער מערדער פאַר'ן געריכט. — תפילין אַלס בעווייז, אַז דער עדות איז ראוי צו שווערען. — אַ לעקציע יודיש אין לעמבערגער געריכט

עפּעס נעמט אַ שרעק אַרום ווען מען הערט זיך צו אַלץ, ווענען די פערשידענע בעסטיאַלישע מעשיות, וואָס ווערען היינט פון אַ ליאַדע ווענען אָפּגעטון. עס איז דאָך עפּיס אומגלויבליך, אַז מאָרדען, שטעכען, הרגענען און ד. גל. זאָל ווערען אַ פּשוט „שפּילעכעל", אַ „יאָרנישט".

און דאָך איז עס אַזוי, קיינמאָל האָט מען אַזעלכע ווילדע מעשיות, וואָס ווערען היינט אָפּגעטון נישט געזעהען און נישט געהערט.

צוויי יונגע בחורים האָבען געהאַט צווישען זיך עפּיס נאַרישען סכסוך, איינער דעם אַנדערען האָט אַריינגעזעצט אַ מעסער און איהם דער׳הרגעט. דער דאָזיגער טרויעריגער פאַל איז געשעהען אין קירסטינאָפּאָל און ער שטעלט זיך פאָר פאָלגענדע:

אין אַ פרייטאָג צונאַכטס, צוויי וואָכען פאַר ראש השנה, ווען דער עולם איז אַהיימגעגאַנגען פון דאַווענען, האָבען זיך חברה לאַבוועס אָנגעהויבען פערטשעפּען איינער מיט דעם אַנדערען.

הערש שיפּענבויער, אַ בחור פון 25 יאָהר איז אויך אַרויסגעגאַנגען פון בית־המדרש אין געזעלשאַפט פון פּנחס מאָרדקאָוויטש. פּלוצים איז היבטער איהם אונטערגעלאָפען דוד וועקער, פון זיין קאָפּ אַראָפּגעכאַפּט דאָס היטעל און איז דערמיט ענטלאָפען.

שיפּענבויער האָט אָנגעהויבען וועקער׳ן נאָכצולויפען און איהם נאָכגעשריגען, אַז ער זאָל איהם מיט גוטען אָפּגעבען דאָס היטעל, ווייל עס איז פרייטאָג צו נאַכטס, ער דאַרף אַהיימגעהען עסען און ער קען נישט געהען מיט'ן בלויזען קאָפּ.

וועקער איז אָבער מיט דעם היטעל ענטלאָפען צו זיך אין שטוב אַריין. שיפּענבויער איז אַריין אַהין אין שטוב און האָט פערלאַנגט זיין קאַפּעליוש. וועקער האָט געטענהט: „גיב מיר אָפּ מיינע צוואַנציג זלאָטיס, וואָס דו ביזט מיר שולדיג, וועל איך דיר אָפּגעבען דיין קאַפּעלוש". שיפּענבויער האָט געכאַפּט אַ שטעקען, וואָס איז געשטאַנען דאָרט אין שטוב און איבערצושרעקען וועקערען האָט ער מיט איהם געגעבען צוויי קלעפּ אין טיש.

אין דעם מאָמענט איז צוגעלאָפען וועקער׳ס שוועסטער און שיפּענבויערן אָנגעכאַפּט ביי די האַנד. דעם דאָזיגען מאָמענט האָט אויסגענוצט וועקער, געכאַפּט צוויי שוסטער מעסערס (וועקער איז אַ שוסטער) און זיי ביידע אַריינגעזעצט שיפּענבויערען. איינס אין ברוסט און דאָס צווייטע אין בויך.

שיפּענבויערען האָט בעגאָסען דאָס בלוט און ער האָט אָנגעהויבען צו שרייען צו וועקערס שוועסטער: „לאָזט מיך, איך געה שטאַרבען"!

שאַרלאַטע דאָרנער, וועקער׳ס שוועסטער האָט דעם שווער־פערוואונדעטען שיפּענבויער תיכף נאָכגעלאָזט, ער איז אַוועקגעלאָפען אַ פּאָר שריט און דאַן אַנידערגעפאַלען.

דעם שווער־פערוואונדעטען האָט מען אָפּגעפיהרט קיין [illegible]קאָל אין שפּיטאָל אַריין און ביי דער דורכגעפיהרטער אָפּעראַציע איז שיפּענבויער געשטאָרבען. דער 19־יאָהריגער מערדער דוד וועקער איז תיכף אַרעסטירט געוואָרען.

היינטיגען מאָנטאָג פאַרמיטאָג איז אַלזאָ דיד וועקער געשטעלט געוואָרען פאַר׳ן לעמבערגער שטראָף־טריבונאַל אָנגעקלאָגט אין דערהרגענען הערש שיפּענבויער.

דער מערדער, אַן׳אָפּגעריסען קליינשט[illegible]דיג שוסטער־יונגעל, האָט גיכער אַ פּנים ווי עפּעס אַ בעלפערל ביי אַ מלמד, אָדער עפּיס אַ [illegible]גער־יונגעל און זעהט נישט אויס ווי קיין מערדער.

ער ווייגט פאַר דעם ריכטער, צו דער שולד איז ער זיך נישט מודה. ער דערציילט, אַז שיפּענבויער האָט איהם געשלאָגען מיט דעם שטעקען ביי איהם אין דער היים, ער איז אויפגערעגט געוואָרען געכאַפּט אַ מעסער און עס איהם אַריינגעזעצט.

אַלס ערשטער ווערט פערהערט דער קרויך־עדות, וועלכע האָט זיך געפונען אין קריטישען מאָמענט דאָרט אין שטוב. דער דאָזיגער עדות האַלט אפשר אַ מעטער די הויך, קוים אַלט געוואָרען 14 יאָהר און דערביי אַ סימפּאַטיש און קלוג יונגעלע. ער הייסט דוד האָפּער.

פּראָקוראַטאָר: איך פערלאַנג, אַז דער עדות זאָל אָפּגעבען אַ שבועה.

דער פאָרזיצער ערקלערט דאַן, אַז ער האָט נישט די זיכערקייט, צי דער דאָזיגער עדות איז שוין אַלט 14 יאָהר און צי מען מעג איהם בעשווערען.

עדות: איך בין שוין אַלט 14 יאָהר.

פאָרזיצער: ווי אַזוי ווייסטו דאָס? און ווען אין וועלכען חודש ביסטו אַלט געוואָרען 14 יאָהר?

דער עדות ערקלערט דאַן דעם פאָרזיצער, אַז אויף די פּוילישע חדשים קען ער זיך נישט. ראש חודש חשון — זאָגט דוד׳ל בין איך אַלט געוואָרען 14 יאָהר.

ד"ר פאַגעלפענגער, וועלכער טרעט אויף אין דאָזיגען פּראָצעס אַלס פּריוואַט־אָנקלאָגער איז דער איבערזעצער און קלערט אויף די ריכטער, אַז חשון איז נאָוועמבער.

פאָרזיצער: יאָ, ווי אַזוי ווייסטו, אַז גראָד אין חודש חשון ביסטו אַלט געוואָרען 14 יאָהר?

עדות: וואָס הייסט ווי אַזוי איך ווייס. פאָראַיאָהרען האָב איך דאָך אין חודש חשון אָנגעהויבען צו לייגען תפילין.

ד"ר פאַגעלפענגער גיט דאַן אויפקלערונגען, וואָס הייסט תפילין לייגען.

איבריגענס — זאָגט ווייטער דוד׳ל — האָב איך אין דער היים אַ מעטריקע און איך האָב אין איהר אַריינגעקוקט האָב איך געזעהען ווי אַלט איך בין.

פאָרזיצער: צוליב וואָס האָסטו עפּעס אַריינגעקוקט אין דער מעטריקע?

עדות: טאַקי צוליב דעם, אַז איך זאָל וויסען ווען איך דאַרף אָנהויבען תפילין לייגען.

דער טריבונאַל האָט ביים עדות יאָ אָפּגענומען אַ שבועה.

דוד׳ל דערציילט, אַז ווען ער האָט געזעהען, אַז עפּיס לויפט מען איז ער אויך געלאָפען. ער איז אַריינגעקומען אַהין אין שטוב אַריין און געזעהען ווי וועקער האַלט צוויי מעסערס אין די הענד. די שוועסטער האָט שיפּענבויערן צוגעהאַלטען און וועקער האָט איהם די מעסערס אַריינגעזעצט.

דער פערטיידיגער פון אָנגעקלאָגטען ד"ר ווייס האָט דאַן געפּרובט נעמען דעם עדות אויף אַ קרייץ־פערהער. דוד ענטפערט יודיש אויף אַלע פראַגען פעסט, קלאָהר און דייטליך. „איך האָב געשוואוירען — זאָגט דער עדות און איך האָב געזאָגט דעם ריינעם אמת".

עס איז דאַן פערהערט געוואָרען די שוועסטער פון דערמאָרדעטען פּעפּי וועקער, וועלכע וויינט מיט ביטערע טרעהרען אין געריכט. זי דערצעהלט, אַז איהר מוטער האָט געהאַט זיבען זוהן, זעקס זענען געשטאָרבען נאָר דער איינציגער איז ער געבליבען. ער איז געווען די גאַנצע שטיצע ביי זיין מוטער, דער איינציגער קדיש, אָבער אויך דער לעצטער זוהן איז ביי זיין מאַמען מיט גע־וואַלד אַוועקגעריסען געוואָרען.

אויך די דאָרנער, וועלכע האָט צוגעהאַלטען שיפּענבויערן בעת׳ן שטעכען איז פערהערט געוואָרען אַלס עדות.

צוליב דעם, וואָס עס דאַרפען נאָך פערהערט אַנדערע עדות איז דער פּראָצעס אָפּגעלעגט געוואָרען.

ל. מ.

דער רעגען

(אַ כינעזישע דערצעהלונג)

פון באַטאַז דעאַז.

דער זוהן פון דער הימלישער אימפּעריע — זיין נאָמען זאָל זיין געבענשט אײַ'ם אייביגען לעבען — איז זיך געשטאַנען ביים פענסטער פון זיין פּאַרצעלייענעם פּאַלאַץ.

דער אימפּעראַטאָר לי־דאַ איז נאָך געווען יונג און דעריבער אַזוי מילד. לעבענדיג אַליין אין רוהם און אין גלאַנץ, האָט ער שטענדיג פון די אָרימע און אומגליקליכע געטראַכט און זיך אָן זיי קיינמאָל נישט פערגעסען.

ער איז געשטאַנען ביים פענסטער און געטראַכט. אינדרויסען האָט דער רעגען געגאָסען. דער אומעטיגער הימעל האָט געוויינט, האָבען ביימער געוויינט, און די ביימער, די בלומען, פערכאַפּט פון זיין צער און אומעט האָבען געגאָסען מיט טרעהרען.

אַ גרויסער טרויער האָט אַרומגעכאַפּט דעם זוהן פון דער הימלישער אימפּעריע און זיין האַרץ האָט געליטען. פּלוצליך האָט ער אויסגערופען:

— אָרים און אומגליקליך איז אין אַזאַ רעגען דער, וואָס האָט נעבעך קיין הויז נישט.

און אָפּטרעטענדיג מיט אַ זיפץ פון פענסטער, האָט ער זיך געווענדעט צו זיין שאַמבעלאַן:

— עס ווילט זיך מיר וויסען, וויפיל אומגליקליכע זאָלען זיך געפינען אין פּעקין, וואָס האָבען קיין הויזען נישט.

און דער שאַמבעלאַן שונג העשאַנג איז געפאַלען אויף זיינע קני מיט'ן קאָפּ געבויגען צו דער ערד און האָט אויסגערופען:

— אָה, ליכט פון דער זון. איז פערהאַן עפּעס אומגעגליכעס פאַר'ן מלך פון די מלכים? נאָך איידער די זון וועט אונטערגעהן וועט דאָס דער מלך וויסען; אָה, פאָטער פונ'ם אויפגעהענדען מאָרגענשטערן! אַלץ, וואָס דו פערלאַנגסט נאָר, וועט דערפילט ווערען.

דער זוהן פון דער הימלישער אימפּעריע האָט אַ ליבען שמייכעל געטון און דער שאַמבעלאַן איז אַוועק מיט איילענדיגע טריט צים שני למלך, סאַן סע סאַן. ער איז געגאַנגען אַזוי שנעל, אַז קוים, וואָס ער האָט געכאַפּט דעם אָטעם און אין זיין איבערגעאיילטקייט, האָט ער זיך פערגעסען צו בעגריסען דעם שני למלך.

— די פּריך פון אַלע וועלטען, זיין מאַיעסטעט דער קעניג — האָט ער אויסגעשריען אָהן אָטעם — איז זייער און זייער בעזאָרגט. איהם קימערען די מענשען, וואָס געהען אַרום אָהן היטען, איבער די גאַסען פון פּעקין און נאָך היינט וויל ער וויסען, ווי גרויס איז די צאָהל פון אַזעלכע.

— דאָס זענען אויסוואורפען! האָט אויסגעשריען דער שני למלך — און ווידער...

ער האָט גלייך גערופען דעם פּרעפעקט פון שטאָט פּיהעוואַ.

— שלעכטע בשורות קימען פון קעניגליכען הויף! — האָט דער שני למלך אויסגעשריען, און דער פּרעפעקט איז געפאַלען אויף די קני, געבויגען דעם קאָפּ צו דער ערד.

— אונזער פאָטער דער קעניג — האָט שטרענג געזאָגט דער שני למלך — האָט בעמערקט אַ געוויסע אומאָרדנונג אין שטאָט.

— וואָס? — האָט אויסגעשריען דער פּרעפעקט מיט פּחד און ציטערניש — האָט עפּעס דער קעניג בעמערקט? און דער שעהנער וואַלדי. ער גאָרטען וואָס האַלט איין מיט אַ געדיכטען שאָטען דעם פּאַרצעלייענעם פּאַלאַץ און פערשטעלען פאַר'ן אויג די גאַסען פון פּעקין?

— ווירקליך, כ'ווייס אויך נישט, ווי דאָס האָט געקענט פּאַסירען — האָט געענטפערט דער שני למלך — אָבער די אויסוואורפען בעשמוצען זיין מאַיעסטעט דעם קעניג. און איהם ערגערט, וואָס זיי געהען אָהן היטען אונטער'ן רעגען. דער קעניג וויל וויסען, ווי גרויס איז די צאָהל זייערע און נאָך היינט זאָל דער בעפעהל אויסגעפיהרט ווערען.

— ברענגט מיר איהם נאָר אַהער, אָט דעם אַלטען כלב, זשור סונג! — האָט אַ בעפעהל געגעבען דער פּרעפעקט צו זיין געהילף.

און ווען זשור סונג, דער וואַכמייסטער פון שטאָט, איז דערשינען פאַר איהם, אַ בלאַסער פון שרעק און פּערציטערטער, האָט זיך דער פּרעפעקט אַרויסגעוואָרפען מיט אַ מבול פון זידלערייען און קללות און געשריגען:

— די געמיינער אויסוואורף, פּעררעטער! וואָס ווילסטו פון אונז אַז מיר זאָלען אַלע אומקומען דורך דיר.

— דעיקלעהרט גרויסער מאַנדאַרין די סבה פון אייער כעס — האָט זיך דער וואַכמייסטער געבעטען, אין דרייען געבויגען — דעיקלעהרט מיר מאַנדאַרין, ווייל ווי אַנדערש וועל איך פערשטעהן אייער חכמה און די טיפזיניגע רייד פון אייער מויל.

— אַנ׳אַלטער כלב ביזטו, אַ חזירים טרייבער דאַרפסטו זיין און נישט דער וואַכמייסטער פון דער גרעסטער שטאָט אין דער וועלט!

זיין מאַיעסטעט דער קעניג האָט מיט זיינע אייגענע אויגען בעמערקט כמנים פון אַ אומאָרדנונג אין שטאָט. מחנות אויסוואורפען, אָהן די היטעל אונטער׳ן רעגען, דרייען זיך אַרום איבער די גאַסען פון פּעקין און נאָך היינט, איידער די זון פערגייט, זאָלסטו מיר מעלדען, ווי גרויס איז זייער צאָהל.

— דיין בעפעהל וועט דורכגעפיהרט ווערען גרויסער מאַנדאַרין — האָט דער וואַכמייסטער געענטפערט און זיך דריי מאָל געבוקט ביז צו דער ערד. וויפיל אַנ׳אויגענבליק קען דויערען אַזוי שנעל זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען אַלע וואַכמענער פון פּעקין אויפ'ן דונערגדען בעפעהל פון זייער וואַכמייסטער.

— אויסוואורפען — האָט זשור סאַנג אַרויסגעדונערט מיט צאָרן — אַ העלפט פון אייך וועל איך אויסוואַרפען אין אַ צווייטע העלפט וועל איך ב'אַשפּ אויף גליענדיגע סקאָוואָרדעס! אַזוי שעהן דערפּילט איהר אייער חוב? אַזוי גוט בעוואַכט איהר די שטאָט? מענשען אָהן היטען געהען אונטער רעגען איבער די גאַסען פון פּעקין! איך בעפעהל אייך, אַז אין משך פון איין שטונדע צייט זאָלען אַרעסטירט ווערען די אַלע, וואָס טראָגען קיין היטען נישט.

די וואַכמייסטער זענען אַוועק אויספיהרען דעם בעפעהל. עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ שרעקליכער יאַגד אין די גאַסען פון פּעקין.

— כאַפּט איהם! — האָבען זיך געטראָגען די געשרייען פון די וואַכמענער, וועלכע האָבען זיך געיאָגט נאָך די מענער אָהן היטען.

מען האָט זיי געשלעפּט ווי די אָפּגעשאָסענע האָזען פון די הייזער, פון אַלע לעכער און בעהעלטעניש׳ען און צו דער בעשטימטער שעה מיט אַ מינוט פריהער נאָך, זענען שוין אַלע געלעגען איינגעפּאַקט אין דער שטאָט טורמע.

— ווי גרויס איז זייער צאָהל? — האָט געפרעגט דער וואַכמייסטער זשור סאַנג.

— 20.871 — האָבען געענטפערט די וואַכמענער.

— עקזעקוטירט זיי! — האָט בעפוילען דער וואַכמייסטער.

אין אַ האַלבע שעה אַרום, האָט מען געזעהן אין הויף פון דער טורמע, ליגען 20871 כינעזער מיט אָפּגעהאַקטע קעפּ.

דער ראַפּאָרט, אַז דער בעפעהל איז דורכגעפיהרט, איז איבערגעגעבען געוואָרען פונ'ם וואַכמייסטער צום פּרעפעקט, פונ'ם פּרעפעקט צום שני למלך און דער שני למלך האָט דאָס געלאָזט וויסען דעם שאַמבעלאַן.

די נאַכט איז צוגעפאַלען און דער רעגען האָט אויפגעהערט. עס האָט אָנגעהויבען בלאָזען אַ מילדער ווינד צווישען די ביימער אין גאָרטען, וואָס אַרום פּאַרצעלייענעם פּאַלאַץ. די נאַסע בלעטער און בלומען האָבען פון זיך אַרויסגעגעבען אַ זיסען אַראָמאַט און די טראָפּענס רעגען אויף זיי, האָבען געבלישטשעט און געפינקעלט ווי די מענטשי, אונטער די שטראַהלען פון דער אונטערגעהענדער זון.

דער גאַנצער גאָרטען אַרום האָט געלויכטען און געבלענדעט אונטער דעם גאָלדענעם אָפּשיין פון די לעצטע זון־שטראַהלען און אַלץ אַרום האָט געאָטעמט מיט די פיינסטע און זיסטע פּערפומען.

דער זון פון דעם הימלישען קעניגרייך, איז זיך געשטאַנען ביים פענסטער פון זיין פּאַרצעלייענעם פּאַלאַץ און בעוואונדערט דאָס בעצויבערנדע בילד וואָס פאַר איהם. נאָר אַזוי ווי ער איז נאָך געווען יונג און דעריבער אַזוי מילד, האָט ער אפילו אין די מינוטען פון גענוס און פערגעניגען, זיך נישט פערגעסען אָן די אָרימע און די אומגליקליכע.

ער איז אַ ווייל אָפּגעטראָטען פון פענסטער און געזאָגט צו זיין שאַמבעלאַן:

— געדענקסטו זאָך, ווי דו האָסט מיר פערשפּראָכען אויסצוגעפינען, וויפיל מענשען זענען פאַראַן אין פּעקין, וואָס געהען אָהן היטען אונטער רעגען?

— דער פערלאַנג פון זיין מאַיעסטעט, אונזער קעניג, איז דערפילט געוואָרען דורך זיינע געטרייע דינער, האָט געענטפערט דער שאַמבעלאַן און זיך טיף פערבויגען.

— ווי גרויס איז זייער צאָהל. פרעג איך דיר, זאָג מיר דעם אמת.

— אין גאַנץ פּעקין געפינט זיך נישט איין כינעזער, וואָס זאָל נישט האָבען זיין אייגענעם היט, אין דער צייט פון אַ רעגען. איך שווער דיר, מיין קעניג, אַז דאָס וואָס איך זאָג דיר איז דער אמת אַליין. ער האָט דאָס אַרויסגערעדט פייערליך, אויפהויבענדיג דערביי די הענד און אַנבויגענדיג דעם קאָפּ, געבענדיג זיין שבועה.

דאָס געזיכט פון יונגען גוטען קעניג האָט אָנגעהויבען צו לויכטען מיט אַ גליקליכער שיין און ער האָט געשמייכעלט פון פרייד.

— גליקליכע שטאָט! גליקליך לאַנד! — האָט ער אויסגערופען און ווי גליקליך בין איך דער קעניג פון אַזאַ גליקליך פאָלק!

און דער שני למ"ך, סאַן סע שאַנג, דער פּרעפעקט און דער וואַכמייסטער זשור סאַנג, זענען בעעהרט געוואָרען מיט'ן אָרדען פון דעם גאָלדענעם דראַקאָן, פאַר זייער פאַטערליכער ליבע צום פאָלק.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנאַ 36, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען
נעמט אָן פון 9 — 2 נאָכמ. און פון 5 — 9 אָוונד
פאַר דאַמען בעזונדערען וואַרטע־צימער.

Doktór KLINGER
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט ווענערישע און האָר־קראַנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 9 ביז 11 און פון 5 ביז 8 אָוונד.
אין „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 62" פון 1–2 נ"מ.

אין אפגרונט

אסענסאציאנעל-עראטישער ראמאן (41

קאפיטעל דרייצעהן

דער בעזוך

„יא, מיין פריינט, ער איז געשטארבען לעצטע נאכט אין ראזעס ארעמס. איך האב איהם ערשט געלאזט אויסשטאפען".

דע־פאטער, דער קאמפאזיטאר, וועלכען זשאן האט אנגעטראפען אין גאס, האט עס גערעדט וועגען דעם טויט פון דעם פאפוגאי בישיטא, וועלכען ראזא האט אזוי שטארק געליבט. דער פאפוגאי האט נישט געקאנט איבערטראגען די פאריזער קעלט, כאטש מען האט איהם געהאלטען אין פערינעס, און א לאמפ האט געברענט גאנצע צוויי חדשים אונטער זיין נעסט, גלייך ווי מען טוט מיט פריהצייטיגע קינדער, קיין זאך האט נישט געקאנט שיצען דעם פאפוגאי פון קעלט, און די לעצטע נאכט, ווען זיי זענען געשטאנען אלע ארום איהם, איז ער געשטארבען מיט גרויס מאטערניש.

— איך לאך דערפון — האט דע־פאטער געזאגט, — דאך מיין הארץ איז מיר שווער, ווייל איך דערמאן זיך, ווי מיין ארימע ראזא ט"ויערט און וויינט נאך איהר ליבלינג. צום גליק האב איך פ ייאהר געלאזען די פריינטליכע פאני.

— פאני? — האט זשאן געפרעגט.

— יא, מיר האבען זי שוין לאנג נישט געזעהען. זי זיין געקומען היינט פריה, ווען מיר האבען אלע בעקלאגט און זי איז געבליבען טרייסטען איהרע פריינט.

זשאן נאסין האט פערביסען די ליפען. עס האט איהם געערגערט ווען ער האט געהערט, אז פאני איז ווידער געווען ביי דער ראזא, און עס האט איהם אויך געערגערט אויף זיך, פארוואס איהם קימערט בכלל וואס פאני טוט.

פאר אן אריסטאקראטישער הויז, איז א רייכער גאס, איז דע־פאטער געבליבען שטעהען. ער האט די הויז געהאלטען פון לייטעס וועגען, ווייל אין דער ווירקליכקייט האט ער פערבראכט זיין גאנצע צייט מיט ראזא. ער פלעגט קומען ווען נישט ווען אהיים, כדי זיין ווייב און זיין קינד זאלען זיך נישט האלטען אין גאנצען פערלאזען.

זשאן האט זיך פערנייגט און האט געוואלט אוועקגעהן. אבער דע־פאטער האט איהם צוגעהאלטען, או זהאט איהם געבעטען די פריינטשאפט ער זאל מיט איהם ארויפגיין אין זיין הויז, כדי ער זאל קענען האבע זאנ'אויסרייד פאר זיין ווייב, וואס ער געהט גלייך אוועק, ווייל ער האט פערשפראכען זיי וווייב צו עסען מיט איהר צוזאמען מיטאג. אבער ער קאן אויך נישט איבערלאזען זיין ראזא אין אזא טרויער.

קוים איז דע־פאטער און זשאן אריין אין שטודיר־צימער, אזוי איז מאדאם דע־פאטער דערשינען. זי האט געמיינט, אז איהר מאן איז אליין, אבער זי האט דערזעהען א פרעמדען און האט זיך פערשעמט. די פרוי איז געווען עלעגאנט, שיין און געקליידעט נאך דער לעצטער מאדע, זי האט אויסגעזעהען אנשטענדיג און אויפגעקלערט. די מיינונג וועגען איהר אין פאריז איז געווען פערשידען. אנדערע האבען נישט פערשטאנען, פארוואס זי לעבט מיט איהר אויסגעלאסענעם מאן, וועלכער איז פערבונדען מיט א אויסגעלאסענער פרוי, אנדערע האבען בעוואונדערט איהר פעסטען און שטארקען כאראקטער, ווייטער אנדערע האבען זי אנגענומען פאר א שטילע פרוי וואס ליבט פרידען מעהר פון אלץ אין דער וועלט, און זי האט זיך דערי‏בער געפונען איהר פערגעניגען אין טראגען דעם נאמען פון וועלט־בעריהמטען מאן און דערציהען איהר קינד.

דע־פאטער האט פאר איהר פארגעשטעלט זיין פריינט און האט איהר דערצעהלט עטליכע ליגענס, כדי צו קענען אוועקגעהן, וואס גיכער פון דערהיים. זשאן האט בעמערקט, אז אונטער דער רייכער גלאנץ און צופרידענער אויסערליכקייט פון דער פרוי ליגט בעגראבען א טיפער טרויער, ער האט אויך בעמערקט, אז זי גלויבט נישט קיין ווארט פון איהר מאנס דערצעהלונג, אבער זי האט זיך בעגנוגענט מיט זאגען:

— אונזער זון וועט וויינען, איך האב איהם פערשפראכען, אז מיר וועלען עסען ביי זיין קראנקער בעט.

— וואס מאכט דאס קינד? — האט דע־פאטער געפרעגט מיט אומגעדולד.

— אביסעל בעסער, וועסט איהם געהן זעהען? דע־פאטער האט עפעס אגעמורמעלט, ער האט זיך געמאכט, אז ער זוכט עפעס, דאן האט ער געזאגט: נישט איצט, איך האב קיין צייט. איך מוז זיין פינקטליך אין קלוב.

— אדיע! — האט די אומגליקליכע פרוי געזאגט און האט זיך בעהערשט צו בעווייזען זיך רוהיג, אזוי רוהיג ווי עס ווערט דער וואסער אין ברונעם נאכדעם ווי מען האט אהין אריינגעווארפען א שטיין.

— מיר וועלען זיך אפטראגען.

(פארטזעצונג קומט).

לארדען האבען וויכטיגערע בעשעפטיגונגען

די דעבאטע אין לארדען־הויז וועגען ארץ־ישראל

(קארעספאנדענץ פון לאנדאן צום „נייעם פאלקסבלאט")

גרויסע סורפריזען ערווארטען אונז אין ענגלישען לארדען־הויז, א לארד איז חלילה נישט צו פערוועקסלען מיט אנ'איינפאכען בשר־ודם, מיט א מיטגליד פון פארלאמענט. די ענגלישע קאנסטיטוציע גיט גרעסערע רעכט צום לארד ווי צו דעם איינפאכען דעפוטאט. בשעת א ויכוח איבער א געוויסע פראגע קען פארקומען אין הויז אף קאמאנס נאר מיט דער ערלויבניש פון דעם פארזיצענדען אדער „ספיקער", קען זיך אין לארדען־הויז ענטוויקלען א דעבאטע איבער יעדער פראגע, אפטמאל קעגען דא שעה'ן לאנג אזעלכע פראגען בעהאנדעלט ווערען, וועלכע זענען איבערהויפט נישט אויפ'ן סדר־היום, די לארדען „נעמען זיך זייער צייט".

מיט גרויס אינטערעס האט מען אין לאנדאנער קרייזען דעריבער ערווארטעט וואס וועט זיין דער רעזולטאט פון דער פראגע, וועלכע לארד אנלינגטאן האט געשטעלט בנוגע דער לאגע אין ארץ־ישראל. אין הויז אויף קאמאנס קען דער דעפוטירטער נאר שטעלען די דירעקטע פראגען און קריגען אמאל א דירעקטען און אמאל אויך אן אומדירעקטען ענטפער. אין הויז אויף לארד'ס, קען אבער דער לארד מאטיווירען זיין פראגע און זיך ארייינלאזען אין לאנגע און אויספיהרליכע ערקלערונגען. אנדערע לארדען קענען זיך אריינמישען, פרעגען און ענטפערען, דיסקוטירען און דיספוטירען אזוי לאנג און אזוי ברייט ווי זייער לארדיש הארץ גלוסט נאר. און ווען די ברענענדיגע פראגע פון ארץ־ישראל איז געשטעלט געווארען פאר די לארדען איז קלאר געווען, אז דא וועט זיך דער ענין אביסעל פערציהען.

ציוניסטען האבען געווארט אויף דעם אויסגאנג פון דער דעבאטע מיט גרויס שפאנונג און אפילו מיט מורא. די צאהל ציוניסטישע פריינד צווישען די לארדען איז זעהר קליין, בשעת דער גרעסטער טייל איז אויסגעשפראכען אנטי־ציוניסטיש. די הויפט־סיבה פון דער פיינדשאפט איז אפשר דאס, וואס די לארדען זענען „קאלאניאל" געווינט און „קאלאניאל" געשולט. אלס בלוי־בלוטיגע אריסטאקראטען האבען זיי בטבע פיינט דעם יודען. בעשטעהענדיג צום גרעסטען טייל פון אויסגעדינטע בעאמטע אדער מיליטער־לייט פון די בריטישע קאלאניעס, קענען זיי און שעצען זיי דעם כוח פון אראבער, פעראכטען אבער די אמעריקאניש־יודישע ווי אויך ענגליש־יודישע פלוטאקראטיע.

קיין פאזיטיווע קראפט בעזיצט דאס לארדען־הויז נישט. עס איז דער ערהענהאפטער „מושב זקנים" פאר מיטגלידער פון פריהערדיגע קאבינעטען, וועלכע מען וויל נישט האבען אין וועג, א מקום־מנוחה פאר פרעמיערען און מיניסטערען, וועלכע האבען זיך „אויסגעארבייט" און מיליטערישע פיהרער, וועלכע האבען זיך אויסגעדינט. אמת, די לארדען האבען דאס וועטא־רעכט איבער אלע בעשלוסען פון פארלאמענט. זיי פערציהען אפט מאל די אויספיהרונג פון א נייעם געזעץ, אבער זעלטען ווען זיי געברויכען זייער רעכט פון וועטא. ווייל דאן קען דער פרעמיער־מיניסטער גלייך בעשטימען א פאר הונדערט נייע לארדען פון זיינע פריינד, וועלכע וועלען בילדען די מאיאריטעט פון לארדען־הויז. אזא פאל איז טאקע געשעהען קורץ פאר דער מלחמה, ווען לאיד דזשארדזש, דאמאלט א יונגער און היציגער פרעמיער האט בעשטימט, ווען דאס הויז אויף לארד'ס האט געשטימט געגען איהם, א פאר הונדערט נייע לארדען...

די א"י־דעבאטע אין הויז אויף לארדס איז געווען אלזא מעהר פון מאראלישען, ווי פון פאליטישען ווערט.

פאספילד איז איינער פון די לעבעדיגע סאציאליסטישע אוטאפיעס צווישען די לארדען. פאר א יאהרען האט ער געקעמפט געגען זיי. זיין גורל — אדער אפשר גאר דער יודישער מזל — האט געפיהרט דערצו, אז ער אליין איז אריינגעזעצט געווארען צווישען די לארדען. אלס אן אלטער סאציאליסט האט איהם מאקדאנאלד געוואלט האבען אין זיין קאבינעט. אבער נישט זייענדיג קיין דעפוטאט, קאן ער אין קאבינעט נישט זיין, סיידען ער איז א מיטגליד פון העכערען הויז. און א לארד איז ער געווארען, על עשו ועל חמתו. זיין ווייב האט זיך אבער ענטזאגט אנצונעהמען דעם טיטול און געבליבען די זעלבע מדם. וועב. איצט געוואונט זי זיך אויך ביסלעכווייז צו צו איהר טיטול אלס „ליידי פאספילד". אינטערעסאנט איז דערביי צו בעמערקען, אז מיט דיזראעלי איז געווען דער פאל גראד פערקעהרט. ווען ער איז בעשאנקען געווארען מיט'ן טיטול, איז ער יאהרען־לאנג פערבליבען דער זעלבער מיסטער דיזראעלי, און זיין ווייב געמאכט פאר „ליידי ביקאנספילד".

אויף דער דעקלאראציע פון פאספילד'ן האט מען געווארט מיט גרויס אינטערעס.

די רויטע פלושענע בענק פון הויז אויף לארדס זענען רויטער געווארען הערענדיג די אונבאשלאסענע און נישט קאנסעקווענטע ערקלערונגען פון קאלאניאל־מיניסטער, ווען ער האט אזוי קאטעגאריש און אזוי ענטשלאסען ערקלערט געגען דעם הפך פון דעם, וואס שטעהט אין ווייסען־בוך. יעדען האבען יעדען רעכט צו בעשעפטיגען יודישע ארבייטער אויב זיי ווילען — האט ער איצט ערקלערט...

נישט פיל לארדען זענען געווען אנוועזענד אין הויז אויף לארדס, ווען פאספילד האט אפ געגעבען זיין ערקלערונג. לארדען זיצען זעלטען אויף די זיצונגען, זיי האבען טויזענד אנדערע בעשעפטיגונגען און פערגעניגענס, וועלכע קיין אמעריקאנער מיליאנער וועט זיך נישט פערגעניגען. און נישט אלע לארדען זענען מיליאנערען. לארד אסטער, וועלכער ווילט איבריגענס איצט אין אמעריקע, קאכט זיך זיין אייגענע זופ „ווי זיין מאמע פלעגט קאכען" און דער אלטער לארד האליפאקס מאכט זיך זיין אייגען ביר. לארד סטאמפארדאם, דעם קעניג'ס פריוואט־סעקרעטאר, האלט נישט פון פול־פעדער און שרייבט מיט אן איינפאכער פעדער. דער לארד לאנסדייל פארבט אלע זיינע אויטאמאבילען אויף געל.

דער רעזולטאט איז געווען, אז די דעבאטע וועגען א"י איז געווען פיל קורצער ווי מען האט ערווארט. לארד רידינג האט זעהר ווירדיג פערטראטען דעם יודישען צד. ביסלעכווייז האט אירעבערהויפט לארד רידינג אנגעהויבען בעקומען מעהר אינטערעס אין ציוניסטישע אנגעלעגענהייטען. אפשר איז דאס צוליב זיין פערשטארבענעם שוואגער, לארד מעלטשעט, און אפשר צוליב אן'אמת'ן אינטערעס.

די אנטי־ציוניסטען האבען קיין גרויסע מענשען נישט ארויסגעשטעלט. אונטער די לארדען זענען אויך פערהאן קליינע מענשען, לארד איזלינגטאנ'ס ארגומענט „צו בעשיצען ארימע אראבער" זענען צושלאגען געווארען דורך איין זאך פון רידינג'ן, „די ארימע אראבער, וועלכע האבען איינמאל פערקויפט זייער לאנד, וועלען ווידער פערקויפען, אויב די רעגירונג וועט זיי שענקען נייעם באדען" — האט רידינג ערקלערט.

און ווען די לארדען האבען פערענדיגט, איז זיי די א"י־פראגע נישט געלעגען אין זינען. די פרעסע האט קוים נאטירט די געענדערטע האלטונג פון לארד פאספילד, דאס רופט מען „פאליטיק".

(י.ט.א.) **א. ז. פען.**

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכב ב"ח ושכנת כי הלך בתום

ילך בטח מעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף

פיעטריקאווער 17, ליזקי אפיצינע פא טער, טעל. 124.95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי בריוו: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדווארקאטן, ריוויזיעס, זאב־זיפעטישאנען אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אויסלאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעט: קלויזען אין ואכנעיעשעניע וועדען כמעט מיר ערלעדיגט בכשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17 1-טער הויף

השק איז דער עיקר...

אזא מין לעקציע

פון ב. קאוובער.

חשוב'ע צוהערער!

ווען איהר ט"אכט זיך טיף אריין אין לעבען מיט אלע בעדערפענישען פון לעבען, קומט איהר צום שלוס, אז נישט אלץ, וואס איהר האט און בעזיצט איז דער עיקר, נאר דער עיקר איז דער חשק צו בעזיצען דאס, וואס איהר האט נישט, וואס אייך פעהלט אויס.

אין אנדערע ווערטער הייסט עס, אז ווען איהר בעזיצט די זאך, זייט איהר נישט צופרידען, ווייל איהר האט עס, ווייל איהר פערמאגט עס; אבער ווען איהר פערמאגט גאר נישט און בעזיצט גאר נישט און איהר ווילט אלץ האבען און בעזיצען — אט דער ווילען, אט דער חשק, דער אפעטיט צו בעזיצען עטוואס — אט דאס איז דער עיקר!

למשל, איהר געהט אין גאס און זעהט א געשעפט מיט טייערע ציהרונג, גאלד, זילבער, ברילי‏אנטען, אנטיקען א. אז. וו., טראכט איהר זיך: „אך, ווי איך האב חשק צו בעזיצען אזא געשעפט"!

איז דאס שוין פולקאם גענוג פאר אייך, אז איהר האט חשק.

פערהאן אויף דער וועלט אזעלכע אידיאטען, אזעלכע פערד, אז זיי האבען אפילו קיין חשק אויך נישט.

זיי בעזיצען גאר נישט דעם געפיהל, וואס מיר רופען חשק.

אזעלכע מענשען זענען נישט קיין מענשען, און מען טאר זיי נישט רעכענען פאר מענשען.

מענשען, וואס האבען צו קיין זאך קיין חשק נישט, זענען א קללה פאר מענשען מיט העכערע פערלאנגען, מיט טיפערע שטרעבונגען.

ווען איהר זעהט אין א קליידער געשעפט א שעהנעם אנצוג, אדער א מאנטעל, וואס וואלט אייך געפאסט, וואס איהר דארפט נויטיג האבען, נאר איהר האט נישט קיין געלד, דארפט איהר זיך דערפון נישט ערגערען; איז נישט; וואו שטעהט עס געשריבען, אז איהר חיים, אדער ברוך, אדער מנשה, מוזט עס האבען? עס איז זעהר שעהן פון אייער זייט, אז איהר האט חשק צו דעם. זעהר שעהן!

א מענש מיט א חשק געפינט זיך שוין אויף א הויכער מדרגה, אויף א הויכער שטופע פון אינטעליגענץ, פון קולטור, פון פראגרעס.

וועה און ווינד איז צו דעם מענשען, וואס האט געלד, וואס איז רייך און קאן אלץ קריגען און דערלאנגען, און ער האט קיין חשק נישט, קיין אפעטיט נישט, קיין שום פערלאנג נישט!

ווען איהר געהט א"ט צוויי אדער דריי מעתלעת א הונגעריגער, א פערשמאכטער, א דורשטיגע, און איהר זעהט ווי מענשען, רייכע מענשען, זיצען אין די רעסטאראנען און לאזען זיך וואויל געהן מיט געבראטענע טויבען און שאמפאניער, מיט פיינע שטרודעלס און פרישע פרוכט, און זיי פרעסען אויף ביידע באקען און האבען הנאה פון דעם — זייט זיי נישט מקנא, וואס זיי האבען אט די אלע זאכען. זיי זענען א סך, א סך אומגליקליכער פאר אייך. זיי האבען צו די אלע זאכען נישט קיין אפעטיט, קיין חשק, און איהר האט עס יא.

זיי האבען נישט קיין הנאה פון די אכילות, ווייל זיי האבען דאס יעדען טאג פון יאהר, און יעדעס יאהר פון זייער לעבען; איז ביי זיי אוועק דער חשק צו די אלע גוטע אכילות. אבער איהר, וואס הונגערט, וואס געהט אויס פאר א ביסען ברויט, איהר ארימע, האט א שטארקען אפעטיט צו די עסענס, איז אייך דערפאר בעסער פאר די רייכע. דער שטרעבען צו דערגרייכען א זאך איז מעהר ווערט ווי די זאך אליין....

טא דארפט איהר זיין צופרידען מיט אייער אפעטיט, כאטש עסען עסט אן אנדערער....

דער אפעטיט איז דער עיקר, נישט דאס עסען; בנאמנות!

און דאס, וואס יענער קאן זיך אוועק'הרג'ענען דעם מאגען און איהר נישט — דאס איז אויך א סך ווערט; מען קען זאגען: מעהר ווי א סך!

און איך זאג עס טאקע.

אדער נעהמט אזא פאל: איהר אליין האט נישט קיין שעהנע פרוי. זעהט איהר אין גאס א שעהנערע, א יונגערע, א פרעהליכערע, און איהר טוט א קוק אויף איהר און איהר קריגט א פערלאנג, א חשק, אן אפעטיט זי צו בעזיצען. איהר דערמאהנט זיך בשעת מעשה אין אייער פרוי אין דער היים, און דער חשק ווערט נאך שטארקער, נאך הייסער צו דער, וואס איהר זעהט אין גאס. איהר טראכט: ווי גליקליך איהר וואלט געווען צו האבען דאס שעהנע ווייבעל ביי זיך אין הויז. אנשטאט די, וואס איהר האט; וויפיל פרייד, גענוס, לעבען דאס דאזיגע שעהנע ווייבעל וואלט אייך פערשאפט! איהרע אויגען פער'כישופ'ען אייך איהר פיגור מאכט אייך משוגע; איהר שטימע מאכט אייך יונגער, פרישער, לעבעדיגער; איהר שמייכעל רופט אייך. צויבערט אייך, לאקט אייך, פיהרט אייך אוועק אין ליכטיגע וועלטען; אין וועלטען פון גאלדענע חלומות און... און... און... איהר האט א שטארקען חשק צו זיין איהרער א געליבטער — איז דאס שוין גענוג פאר אייך; פולקאם! ווייל נישט אין בעזיצען אזא שעהנע פרוי ליגט דאס גליק, די פרייד, נאר אין חשק זי צו בעזיצען; אט וואו די פרייד ליגט!

ווען איהר וואלט, למשל, געקאנט א שמועס טוהן מיט דער שעהנער ווייבעלס מאן, וואלט איהר אויסגעפונען, אז ער איז נישט גליקליך.

פארוואס? — ווייל ער האט איהר שוין; ווייל ער איז שוין איהר מאן, אדער איהר געליבטער; אבער איהר האט דעם חשק.

און וואלט איהר נישט געהאט קיין חשק, וואלט איהר געווען אן'אידיאט.

און אזוי זייט איהר א מענש, וואס ... פערלאנגט, שטרעבט און קעמפט אפצוקומען אייערע פאנטאזיעס, אייערע חלומות, איהר זייט א מענש מיט א געזונטען בליק אויפ'ן לעבען. אויף דער געזעלשאפט.

איך דאנק אייך!

די גאַנצע וועלט רויכערט „OSMAN"

איז איבעראַשט געוואָרען דורך די נייע ערפינדונג פון די גילזען

גילזען „OSMAN" איז דער טריאומף פון דער טעכניק אין דער גילזען-בראַנזשע!

וועלכע ענטהאַלטען 4 וואַטעס.

פערלאַנגט איבעראַל נור גילזען „OSMAN"!

קלאַנג-פילם-טעאַטער

„MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

גרויסער ניי-יאָהר-פּראָגראַם!

100% קלאַנג-פילם!

די געהיימניש פון אַ דאָקטאָר

אין די הויפּטראָלען:

MARJA GORCZYŃSKA
KAZ. JUNOSZA STĘPOWSKI
LUDWIK SOLSKI
ZBYSZKO SAWAN

אויסערדעם: אַ קלאַנג-צוגאַבע.

נעכסטער פּראָגראַם: ליבעס-וואַלץ.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15. שבת, זונטאָג און יום טוב 3.30 נ"מ

קינא-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הייגט און פאָלגענדע טעג!

I. פּראַכטפולער דאָפּעלטער פּראָגראַם! I.

שוואַרצע דאַמינא

אין די הויפּטראָלען:

HARRY LIEDTKE

אין זיין בעסטער קרעאַציע. ... אין די איבריגע ראָלען:

HANS JUNKERMAN i WERA SCHMITERLOW

II. „ארויסרופער"

אין די הויפּטראָלען:

Milton Sills, Betty Compson i Douglas Fairbanks

געקליבענער אָרקעסטער אינטער דער לייטונג פון ה' סטעפּאַנסקי

אנהויב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום טוב — 12 אַ זייגער בייטאָג. דער זאַל איז גוט באַהייצט.

נעכסטער פּראָגראַם: „Gwiaździsta Eskadra"

ארבייטער

מיט האַנד-זאָקען-מאַשינדלעך קענען זיך מעלדען ביי פּייבקוף, טראַוגוטאַ 11.

אַ קוואַליפיצירטע

קעטלערין

קען זיך מעלדען 21 קילינסקיעגאָ 21 רעכטע אָפ. 1. שט., וו. 15

Zaginiony został

weksel na zł. 92.40 wystawca A. Kozioł, zam. w Łodzi, Zawadzka 26, płatny 20 Lutego 1931 r.

Uczenica VII-ej klasy

udziela lekcyj, tanio. Może być za objady.

Dowiedzieć się: KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p.

Zaginiony został paszport i książeczka wojskowa oraz wyciąg na imię M. Birencwajga. — Uczciwy znalazca zechce takowe zwrócić za wynagrodzeniem do administr. nin. pisma.

ס'איז איבערצוגעבן

אַ גוט איינגעפירטע קאָלאָניאַל און דעליקאַטעסן-געשעפט אין בעסטן פּונקט ביי פּאָלעשוג - קאָנסטאַנטינאָווסקע, ביי די מאַגיסטראַטשקע הייזער. צו ערפאַהרען סרעבזשינסקי 65 אין געוועלב.

צו די ה"ה גנבים!

יאָס האָבען דינסטאָג פאַרנאַכט אויף אַלעקסאַנדראָווסקאַ 26 ארויסגענומען וועש מיט פּלושענע קאָלדרעס, ווערען געבעטען געגען באַלוינונג מיר וויסען צו געבן וואו די בלויע קאָלדרעס, ווייל זיי זענען נישט מיינע. איך וועל מיזען פאַר דעם אַ סך מעהר צו באַצאָהלען, ווי ס'איז פאַקטיש ווערט. מען קען אויך אַנאָנים, וואו איך זאָל קומען נאָך דעם. דיסקרעציע געזיכערט.

יחיאל גאָטליב, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 26

אינגעל

מיט עסען און שלאָפען אין געגען קליינעם געהאַלט קען זיך מעלדען ביים ציטונגס-פאַרקויפער רוג זשגאָווסקאַ און שפּראַדזקאַ. 510

DR. MED.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אָן פון 12—1 און פון 4—7 אָוו.

זעהר פּרייזווירדיג

פון זאָגאָרט איבערצוגעבן

אַ גרויס געוועלב

מיט אַ צימער און קיך

צו ערפאַהרען ביי דאַווידאָוויטש, גלובנאַ 63.

מעקלערס אויסגעשלאָסען.

Dr. med.

M. LERNER

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

גושטשינער 11, טעלעפאָן 3763

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר איזמיר נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר מערשנער קינדער-קראַנקה.	11-9, 3-4½
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאַל הויט און וענער.-קר.	11½—12½
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאָוסקי פרויען-קר. געבורטס-הילף	4½—5½

ח'כ-פּראַצעדור שפּריץ-שמערצלאָזן יאַקשע אַ. אין דאַקע-שטעלן, קינסטליכע ציינער און איינשטעלן ... אין לאַבאָראַטאָריום ... אַנאַליזען, ...

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי-סטאָמאַטאָלאָג

צאָהן-אַרצט 10—1, 3—6

קונסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 72—134

נעמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון 7½—9 אָוונט.

ENGLISH

פאַר אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פּרייזען

ערטיילט אַ פעהיגער פּעדאַגאָג. — אָפּערטעז אין אַדמיניסטר. פאַר „Mir"

Dr. N. HALTRECHT

ספּעצ.-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנק.

נעמט אָן פון 8 ביז 9 פריה פון 12—3 נאָכמיטאָג און פון 8 ביז 9 אָוונט.

זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.

פּיעטריקאָווער 10

פאַר אינבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

דאָפּעלטע בוכפירונג

ווי אויך האַנדעלס-אריטמעטיק, וואָס איז דערצו נויטיג לערן איך אויס שנעל, גוט און ביליג. צו ערפאַהרען ביי סאַפיר פּיעטריקאָווער 82, אין הויף פון 10 ביז 3 נאָכמ. „Najtańszy Zakup" און פון 5—7³⁰ נאָכמ.

בוכהאַנדלונג בערלינסקי

נוצט אויס די געלעגענהייט!

10 בענדער אַנאַטאָל פראַנס פריהער 75 זל. יעצט נאָר 25, געאָרג בראַנדעס אַנשטאָט 9 נאָר 4.50 אויך קען מען בעקומען אַלע אויסגאַבען פון קאָאָפּעראַטיוו ביכער, קלעצקין, קולטור ליגע, בוזאַ, יאַטשקאָווסקיס פּאָפּולערע ביבליאָטעק, גיטלין, גאָלדפאַרב און אַלע אויסלענדישע אויסגאַבען, אַמעריקאַנער און בערלינער אויסגאַבען, אַ ספּעציעלער אויסוואַהל פון פּיעסען און בילדער

צו בעקומען

אַלטשטאַט 12 אין הויף ביי נ. בערלינסקי

רענטגען-אינסטיטוט

לעטשניצע

צאָהן-ערצטליכער גאַבינעט און רענטגען-אינסטיטוט (דיאַגנאָסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראַפּיע)

זגערזשער 17

טעל. 33=116

ווענעראָלאָגישער גאַבינעט

טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאָכמיטאָג.

שוין ערשינען דער דעצעמבער-נומער

פון דער לאָדזשער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

„אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין

מיט אַרטיקלען פון: ד"ר הערבערט זאַנד, וויצע-פּרעזעס יוליוש לוסטיין, אינזש. קאַראָל בייער, נ. שוץ, ד"ר ז. עלענבערג, אָסקאַר בערמאַן, ד"ר י. שיפּער, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, י. מ. גיימאַן, מיעטשיסלאַוו בראַון, אלי באַרוכין א.א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט. פּרייז 75 גר.

צו בעקומען ביי אַלע ציטונגס-פאַרקויפער.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „

נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „

פאַר אַ פעליעטאָן-שורה: ... דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.